

ŽELEZAR

Jesenice, 13. avgusta 1987

Številka 32 • XXXVI

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik Dare Bradašja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserovič in Đinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinari 26-19, 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Proizvodnja v juliju

Prvi res dopustniški mesec nam je na žalost prinesel — krepko v nasprotju z lanskim — izredno slabe rezultate tako v skupni proizvodnji, ki je bila dosežena 92,1 % (kar je najslabši rezultat zadnje desetletja), kakor tudi pri končni proizvodnji za prodajo, ki je bila dosežena 92 %, oboje glede na operativni program. Na tuji trg smo odpremili 24.878 ton naših izdelkov, kar je 89,7 % načrtovane količine.

Tako kot vsi letošnji meseci tudi julij pri izvozu ni bil izjema, saj je to res edina svetla točka našega poslovanja.

Realizacija je sicer višja, kot smo jo z operativnim programom načrtovali, vendar izključno na račun povečanja cen naših izdelkov v prvi dekadi julija.

Medfazne zaloge vložka so se močno znižale (izjema je le surovo jeklo pred globinskimi pečmi, ki pa nam bo še kako prav prišlo v naslednjih mesecih — bilanca je negativna) in so v nekaterih obratih že kar kritično nizke.

Čedalje manj je tudi naročil za navadnejše kvalitete pločevine.

bro. Vendar je ta rezultat varljivo, saj je Valjarna bluming — štekel skoraj 18 % pod planiranim izpletnom, v veliki meri tudi zaradi slabe kvalitete jekla, ki pa ga imata Jeklarni priznanega v svoji proizvodnji. Lectromelt peč v Jeklarni I je bila v rednem letnem remontu od 20. do 25. julija, martinarna pa je prešla na enopečno obratovanje 28. julija.

Plavž

Obratovanje je potekalo brez bistvenih pretresov, se pravi dobro. Obveznosti v proizvodnji so izpolnili 106,8 %.

Jeklarna 1

Proizvodne obveznosti so dosegli 100 %. Bistvena razlika pa je v tem, da je martinarna svoje obveznosti preseгла za 6 %, medtem ko je bila

proizvodnja na elektropečeh za 4,3 % nižja od načrtovane. Vzrok so bile težave (vzdrževalni zastoji) pri zagonu Lectromelt peči po rednem letnem remontu in odpis neodgovarajoče proizvodnje.

Izpolnjevanje kvalitetnega asortimenta je bilo sorazmerno dobro, premalo pa je bilo odlitih sarž patentirane žice in VAC.

Kontiliv je svoj nižji (manjše potrebe Valjarne žice in profilov) operativni program izpolnil 100,8 %.

Jeklarna 2

Za planskimi obveznostmi so jeklarji zaostali za 4,9 %. Vzrok izpada proizvodnje je predvsem v okvari tokovnega transformatorja in obratovanju s polovično močjo toka. Konec julija so pričeli z vročim testiranjem VOD naprave (vakuumiranje).

Livarna

Pri obratovanju ni bilo bistvenih težav. Glede na gospodarski načrt je skupna proizvodnja dosežena s 100,3 %.

(Nadaljevanje na 6. strani)

TOZD Talilnice

Na prvi pogled je 99,8 % doseganje skupne proizvodnje glede na višji operativni program sorazmerno do-

Osebni dohodek za julij

V zadnjem desetletju bi težko našli mesec s tako skromnimi rezultati, kot so bili doseženi letos v juliju. To se pozna tudi v osebnem dohodku, ki bo kljub enemu dnevu več in prazničnim dodatkom približno enak junijskemu.

Kakovost julijskega rezultata najbolje dokazuje dinarska vrednost prodaje. Pred dvema mesecema je bila ob 20 % nižjih cenah dosežena samo 3 % manjša realizacija. Namesto večje intenzivnosti prodaje in odpreme po višjih cenah smo dosegli obratni učinek. Kot da nam je malo nar, kakšno je gospodarjenje z zalogami in kakšna je dosežena ekonomičnost in rentabilnost. Očitno se še vse premalo zavedamo, da se je za normalno višino osebnega dohodka v okviru nove zakonodaje potrebno že krepko potruditi. 80 % osebni dohodek je izgubljeno prizanešen samo še v tem četrtletju. Če rezultatov ne bomo izboljšali, si za zadnje tromesečje tega leta ne moremo obetati bogatega življenja. Opozorilo velja

ta mesec zlasti delavcem TOZD Ploščati program, kjer so kar trije obrati krepko zgrešili načrtovani obseg proizvodnje. Pri osebnih dohodkih se bo to najbolj poznalo delavcem Profilarne.

Rezultati v Talilnicah in v Okroglem programu so bili sicer tudi bistveno slabši kot v juniju, vendar so se večinoma povsod približali sprejetim obveznostim po operativnem planu. Zlasti v Talilnicah kaže, da bo osebni dohodek celo večji kot v juniju, vendar to ne toliko zaradi delovnih rezultatov kot zaradi prazničnih dodatkov, enega dneva več, večjega obsega nadurnega dela in ur za manjkajoče. Povsod je boljše kot v juniju plačana tudi odsotnost.

Največja razlika glede na junij bo v delovni skupnosti, TOZD Komerciala in TOZD Družbeni standard. Odvisnost osebnega dohodka od velikosti realizacije je v teh enotah največja, saj se kaže v dveh merilih, po katerih naj bi bili delavci vzpodbujeni, da bi bili skupni rezultati Železarne čimboljši.

Primerno bi bilo, da bi tudi osebni dohodek vodstev v TOZD v večji meri postavili v odvisnost od doseženega finančnega rezultata TOZD in Železarne. Seveda pa je najpomembnejše, da preidemo od besed k dejanjem pri uresničevanju ukrepov za izboljšanje poslovanja, ki so bili sprejeti na delavskem svetu Železarne in bodo konkretizirani v vseh TOZD in delovni skupnosti.

Neuspešno pridobivanje dohodka ne more biti nagrajeno z visokim osebnim dohodkom.

Oddelek za nagrajevanje

Uveljavljanje samoupravnega sporazuma o delitvi osebnega dohodka

V razpravi o spremembah sistema delitve osebnega dohodka je bilo večkrat poudarjeno, da želimo z novim samoupravnim sporazumom podati osnove nagrajevanja za daljšo dobo. Zaradi nekaterih temeljnih sprememb celotnega sporazuma ne bo mogoče začeti istočasno izvajati, zato je delavski svet Železarne na 16. seji 15. julija 1987 sprejel sklep, da se objavi predviden postopek in način uveljavljanja sprememb o delitvi osebnega dohodka.

Sprejem pravilnikov o delitvi osebnega dohodka je prvo dejstvo, ki ga moramo upoštevati pri uveljavljanju sporazuma, nikakor pa to ni najpomembnejša naloga. Brez pravilnikov namreč temeljna organizacija ali delovna skupnost ne more neposredno uporabljati sporazuma. Nagibamo se k možnosti, ki je bila v praksi že potrjena, da se s pravilnikom vsaka TOZD izreče za neposredno izvajanje sporazuma, medtem ko se vse potrebne konkretizacije sprejmejo na delavskih svetih TOZD, delovne skupnosti in delovne organizacije. Če se bomo odločili za to varianto, bi lahko nekatera določila sporazuma uporabljali že v zadnjem tromesečju letošnjega leta. V primeru podrobnejše vsebine pravilnika bomo določila sporazuma lahko začeli uporabljati šele na začetku naslednjega leta, ker bo potreben daljši čas za pripravo vsebine in za razpravo.

Najenostavneje in najhitreje je mogoče uveljaviti spremembe na področju plačevanja odsotnosti. Pri plačilu za dopust, vojaške vaje itd. je potrebno sedanjno tromesečno osnovo povečati oziroma množiti s faktorjem, ki kaže povečanje osebnega dohodka za delo v zadnjih treh mesecih. Obračun bolniške odsotnosti do 30 dni se poenostavi, ker se osnova izenači z osnovo za dopust. Različna višina nadomestil glede na čas trajanja bolniške odsotnosti zahteva popravek nekaterih računalniških programov, tako da je plačilo bolniške po novem mogoče izvesti v roku treh mesecev. (Pripravijo: oddelek za nagrajevanje, obračun OD, zdravstveno in socialno varstvo, ERC.)

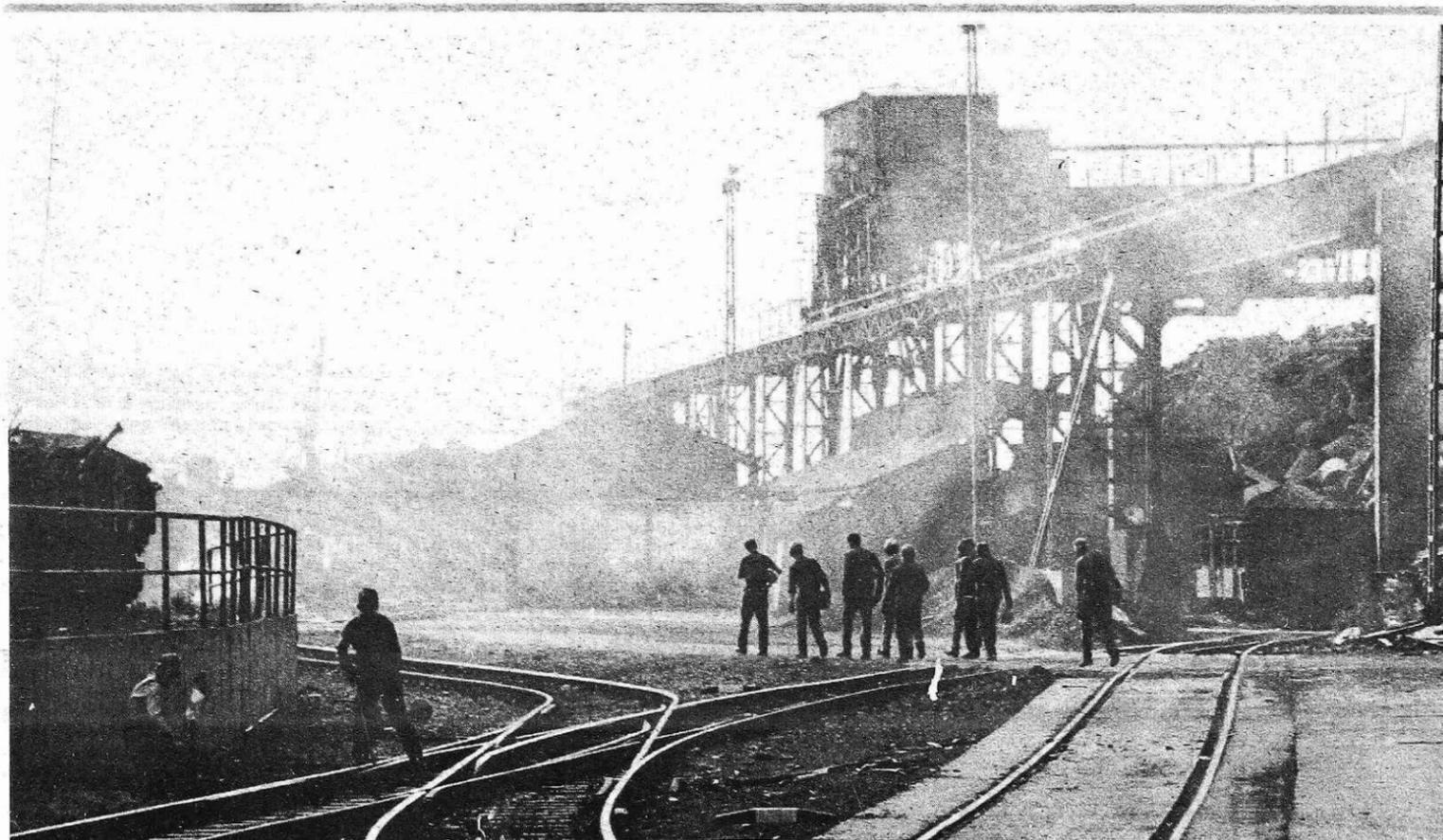
Vsebinska poglavja o izobraževanju se bo začela uresničevati po uveljavljeni konkretizaciji meril v pravilniku o izobraževanju. Spremembe in dopolnitve pravilnika o izobraževanju se že pripravljajo, zato lahko pričakujemo uresničitev teh določil v začetku naslednjega leta. (Pripravi oddelek za izobraževanje.)

Osebni dohodek na osnovi pridobljenega dohodka z inovacijami, racionalizacijami in drugimi oblikami ustvarjalnosti bomo prvič lahko delili ob zaključnem računu za leto 1987, seveda, če bodo to dopuščali rezultati poslovanja. Sprejeta rešitev je namreč zelo enostavna, saj je potrebno do zaključnega računa ugotoviti le delež dohodka, ki je bil dosežen z inovativno dejavnostjo in sprejeti sklep na delavskem svetu Železarne, kolikšen delež teh sredstev se nameni za osebne dohodke. (Pripravijo: oddelek za zaščito industrijske lastnine, oddelek za nagrajevanje.)

Tudi za minulo delo je vso potrebno konkretizacijo osnov iz sporazuma mogoče uresničiti do zaključnega računa za leto 1987. Metodo oziroma postopek izračuna naj bi sprejel delavski svet že pred pripravo zaključnega računa. (Pripravijo: oddelek za nagrajevanje, sektor računovodstva, ERC.)

Glede vrednotenja so bili načrti že nekajkrat podani. V sodelovanju z zunanjim sodelavcem bo imenovana delovna skupina pripravila metodo ugotavljanja zahtevnosti, ki se bo v razpravi dopolnjevala in preverjala toliko časa, da bo ustrezala ciljem politike vrednotenja, zagotavljala

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na popoldansko dnišo (foto: Irena Kučina)

Kdaj boljši rezultati?!

V prvih desetih dneh smo po podatkih statistične službe izdelali 28.556 ton skupne proizvodnje, kar je 84,7 % družbenega plana in 92,7 % operativnega programa. Načrtovano količino uspešno izpolnjujejo v obratih: Plavž (113,8 %), Jeklarna 2 (108,7 %), Valjarna bluming-štekel (181,4 %), Valjarna žice (113,6 %), HV Jesenice (105,1 %), Žičarna (101 %), Vratni podboji (121,4 %), Elektrode (100,1 %) in Zebjlarna (115 %). Ne izpolnjujejo pa jo v obratih Jeklarna 1, Valjarna debele pločevine, HV Bela, Profilarna in Jeklovlek.

Plavž z 2.641 tonami izdelanega grodlja presega operativni program, ki je enak družbenemu planu, za 13,8 %.

V Jeklarni 1 so vili 6.810 ton jekla in dosežajo družbeni plan in operativni program 93,5 %.

V Jeklarni 2 so v desetih dneh izdelali 4.130 ton, kar je 58 sarž. Plan izpolnjujejo 108,7 %.

V šestih odprednih dneh smo prodali 5.511 ton končnih izdelkov in storitev ter tako izpolnili 70 % družbenega plana in 74,4 % nižjega operativnega programa. Le štirje obrati izpolnjujejo plan prodaje: HV Jesenice (109,4 %), Žičarna (111,6 %), Vratni podboji (118,5 %) in Zebjlarna (100,4 %).

Uveljavljanje samoupravnega sporazuma o delitvi osebnega dohodka

(Nadaljevanje s 1. strani)

objektivnost in si s tem pridobila zaupanje večine delavcev. Program dela bo posredovan v sprejem delavskim svetom TOZD in delovne skupnosti. Skrajni rok za uveljavitev nove metodologije vrednotenja je 1. januar 1989. Do takrat ostajajo v veljavi sedanji sistem globalnega vrednotenja, otežkočeni dodatki, ure za manjkajoče. (Nosilec je delovna skupina, sodelujejo vodje TOZD, delovne skupnosti, obratov, sektorjev in oddelki, ki strokovno pokrivajo posamezna področja izdelave razvida del in nalog z vrednotenjem.)

Povečanje deleža osnove osebnega dohodka ni povezano s sprejemom nove metodologije vrednotenja, ampak je izvedljivo že prej. Pri tem pa morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

— izvesti še mora preračun merjenja učinka, tako da je povprečno doseganje delovnih rezultatov izraženo s +/- 10 % glede na pričakovane re-

zultate (danes je okrog + 60 %). Pri usklajevanju ravni učinkovitosti bo potrebno izločiti različna izhodišča iz preteklosti in doseči enotnost vseh obratov. (Pripravi: oddelek za študij dela in časa, oddelek za nagrajevanje, vodstva TOZD in delovne skupnosti.);

— ocena delovnega prispevka se ukine, oziroma se uporablja kot metoda ugotavljanja učinkovitosti, po kateri se ocenjuje doseganje ciljev. Ne uporablja se kot dodatno, ampak kot osnovno merilo učinkovitosti (povprečje preseganja - 10 do + 10 %). (Pripravi: oddelek za obračun OD, ERC.);

— ukine se stimulacija za rast produktivnosti (oddelek za obračun OD, ERC);

— dodatki na razporeditev delovnega časa se upoštevajo v višini, ki jo določa sporazum. (Pripravi: oddelek za nagrajevanje, obračun OD, ERC.).

Nastete aktivnosti je mogoče izvesti do 1. januarja 1988.

Izvedba sistema ciljnega vodenja je odvisna od pripravljenosti vseh delavcev Železarn, zlasti pa vodstvenih in vodilnih delavcev, da spremenimo sedanji pristop k planiranju, organiziranju in spremljanju dela oziroma postavljenih ciljev. Ker je nagrajevanje oziroma ugotavljanje učinkovitosti na tej osnovi mogoče po preteku vsaj pol leta zasledovanja ciljev, lahko rezultate ocenjevanja oziroma nagrajevanja pričakujemo šele v drugi polovici leta 1988. Pri tem se mora takoj začeti s pridobivanjem znanj in izkušenj s tega področja in prenašanjem izkušenj v naše okolje, s tem, da se organizira usposabljanje vodij za izvajanje ciljnega vodenja in nagrajevanja. Nosilci naloge: poslovodni odbor, organizacija dela, planerji, industrijski psihologi, oddelki za izobraževanje, nagrajevanje. Sodelovanje zajema praktično celo Železarno. Primerno bi bilo oblikovati delovno skupino, ki bi se ukvarjala pretežno z uvajanjem ciljnega vodenja in nagrajevanja.

Tako kot organiziranje in nagrajevanje ciljnega vodenja je tudi spremljanje in vzpodbujanje strokovnega razvoja na začetku svoje poti. Delovna skupina za oblikovanje strokovnega razvoja je za izvedbo tako široke in zahtevne naloge premajhna. Naloga bo izvedena neuspešno, brez vpliva na poslovne rezultate Železarn, če se bomo zadovoljili z nagrajevanjem običajno doseženih rezultatov posameznika.

Uvedba strokovnega razvoja mora dati povsem novo kvaliteto v izvajanju kadrovske politike. Nuditi ji mora izčrpano banko podatkov o razpoložljivih in potrebnih znanjih in doseženih rezultatih v Železarni, kar bo omogočalo optimalno razporeditev kadrov in s tem hitrejši in uspešnejši razvoj. Zato ima zelo pomembno nalogo pri izvedbi strokovnega razvoja prav kadrovskega sektorja. Področje inovativnosti in ustvarjalnosti pokriva oddelek za zaščito industrijske lastnine, vzpodbujanje strokovnega razvoja pa bosta vodila oddelka za študij dela in časa in za nagrajevanje.

To pa še ne pomeni, da vodstev TOZD, sektorjev, obratov, oddelkov ne čakajo nobene naloge. Nasprotno, strokovni razvoj je naloga vseh delavcev Železarn. Vsakdo mora skrbeti za svoj razvoj. Vodje morajo razvoj posameznikov podpirati, usmerjati. Najpomembnejša naloga pa čaka poslovodni odbor, ki bo moral vse aktivnosti usmerjati tako, da bo strokovni razvoj posameznikov resnično takšen in tako vzpodbujen, da bo vodil k dobrim skupnim rezultatom.

Kratka predstavitev željenih rezultatov na osnovi sistema strokovnega razvoja kaže na obsežnost in zahtevnost naloge. Posamezne faze strokovnega razvoja (izobraževanje) bo mogoče uveljavljati postopoma, v celoti pa bo sistem strokovnega razvoja težko uresničiti pred rokom, ki je zapisan v sporazumu (1. januar 1990). Od takrat naprej bo mogoče uveljavljati tudi napredovanje na delovnem mestu (nosilec — oddelek za nagrajevanje).

Uspešnost izvajanja programa ni odvisna le od nosilcev posameznih aktivnosti, ampak tudi od pripravljenosti vodstev in samoupravnih organov za sodelovanje, usklajevanje in sprejemanje predlaganih rešitev. Vse aktivnosti na tem področju bo spremljal oddelek za nagrajevanje in o realizaciji poročal delavskemu svetu Železarn.

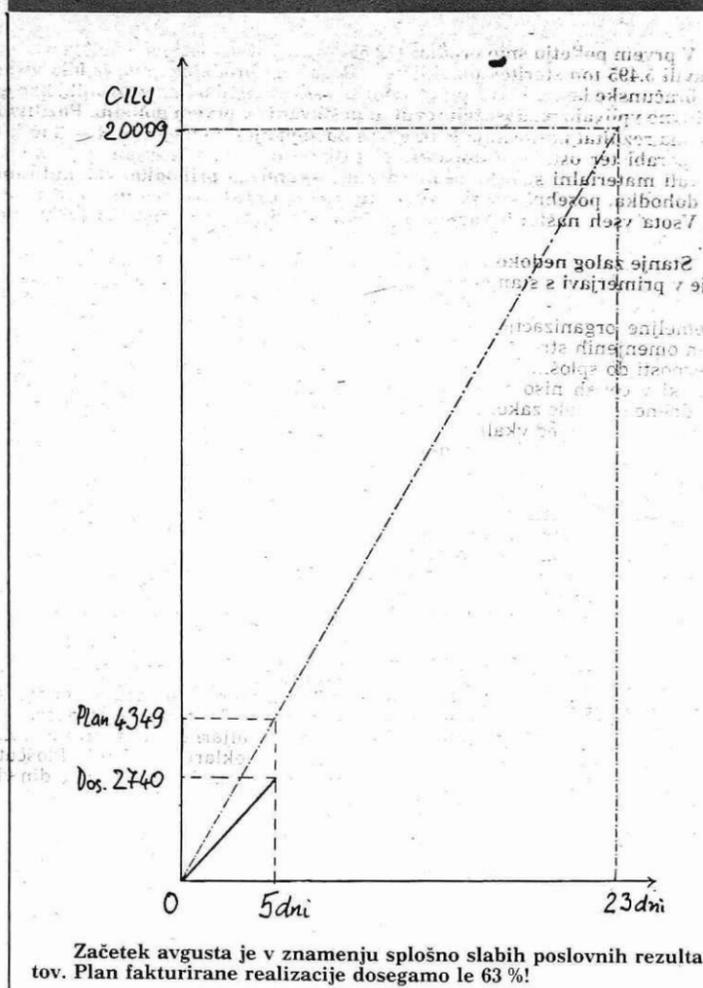
Rafko Penič,
vodja oddelka za
nagrajevanje

Železarski globus

JAPONSKA

Japonska železarska industrija je v fiskalnem letu 1986/87 (1. april 1986 — 31. marec 1987) izdelala za 7,1 % manj kot leto poprej. Tako je proizvodnja surovega jekla padla na 96,36 mil. ton. To je prvič po štirih letih, da je proizvodnja surovega jekla v japonskih železarnah padla pod 100 mil. ton.

doseganje skupnega cilja poslovanja

Novosti iz tovarniških glasil

Ob otvoritvi proizvodnje krogličnih ležajev

V tovarni žičnih izdelkov Žična Celje, ki je članica sestavljene organizacije Slovenske železarn, so že pred šestimi leti začeli resno razmišljati o novi proizvodnji, saj so se zavedali, da jim dosedanja proizvodnja žičnih izdelkov ne zagotavlja daljšega razvoja in socialne varnosti. Odločili so se za kroglične ležaje in se lotili tehnologije, ki so se je mnogi ustrašili. Mnogi so zato dvomili, da bodo delavci Žične sposobni izdelati tako zahtevne ležaje, zato so skušali na vse načine preprečiti nalozbo. Toda delavci Žične so bili vztrajni in prepričani, da so sposobni za tako proizvodnjo.

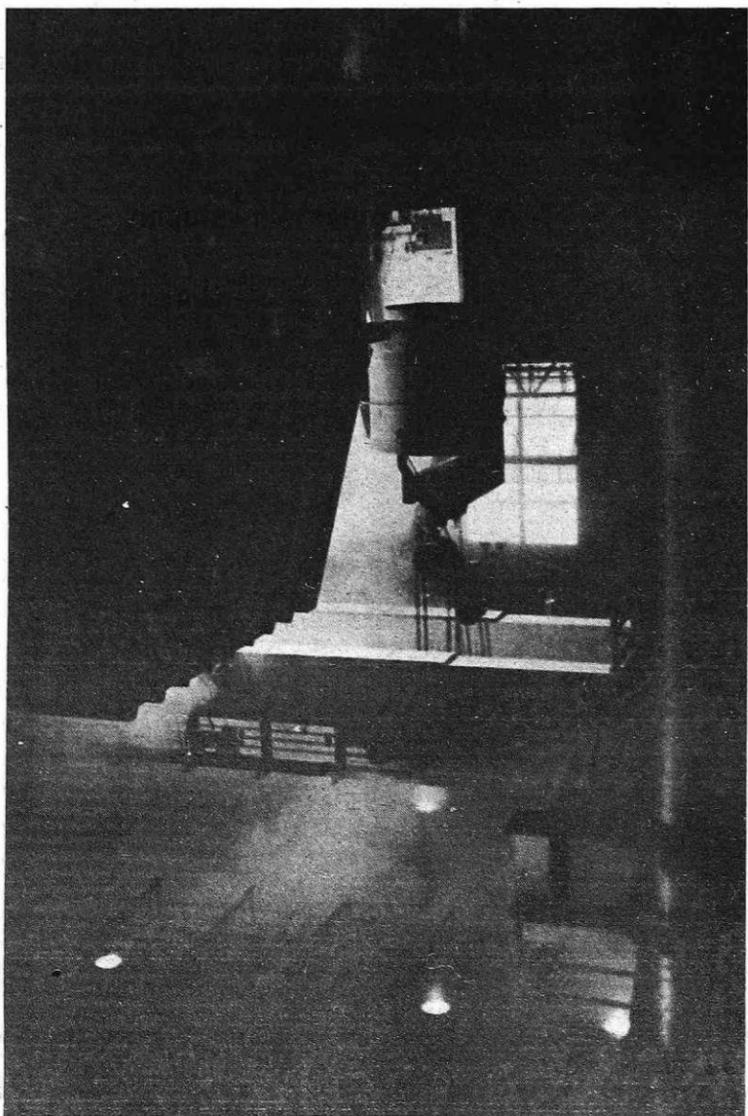
Lani so ob prazniku dela odprli montažno linijo za ležaje in na njej do danes izdelali 400.000 ležajev, ki so jih pokupili najrazličnejši kupci, saj so ležaji izdelani kvalitetno. Delavci se zavedajo, da si bodo le s kvalitetnim delom lahko zagotovili kupce za ležaje tako na domačem trgu kot v tujini.

Kot majhna delovna organizacija niso imeli dovolj denarja, da bi kupili vse potrebne naprave v tujini, kjer nihče ne prodaja stroja brez licen-

čne pravice. Zato so mnogo stvari izdelali doma na osnovi lastnih konstrukcij in z lastnimi strokovnimi delavci. Sedaj pripravljajo tehnologijo za proizvodnjo kletk in pokrovov, kupili pa so kalilno peč. Sodobno peč, ki bi morala doseči odlične rezultate termične obdelave, so pričakovali konec junija.

Kapacitete strojev za izdelavo ležajev so sicer različne, vendar dajejo možnosti polne zasedenosti linije na časovno enoto. Na leto bi radi izdelali okoli tri milijone kosov ležajnih obrobov. Kupili so tudi profilni brusilni stroj z optiko, ki poveča predmet v profilu petdesetkrat. Ta stroj je elektronsko voden, na njem pa bodo brusili orodja za proizvodnjo ležajev, kakor tudi za ostale potrebe vzdrževanja, kadar bodo morali izdelati predmet z zelo natančnimi merami.

Ob letošnjem delavskem prazniku so otvorili proizvodnjo krogličnih ležajev in tako začeli novo obdobje svoje delovne organizacije. Vedno novi kupci iščejo kvalitetne ležaje, zato bodo morali dosledno vztrajati na kvalitetnem delu, ki je pogoj za doseganje cene in rezultatov.

Zakladanje nove peči (foto: I. Kučina)

»Ali je sindikat, tak kot je, v Železarni potreben?«

Tako je bilo eno od vprašanj, ki sva jih skupaj s sodelavcem zastavila 198 anketiranim delavcem Železarn (iz treh takratnih TOZD in ene delovne skupnosti) pred šestimi leti, ko sva pripravljala nalogo z naslovom »Samoupravljanje in družbenopolitično organiziranje v Železarni.«

Rezultati so bili že takrat presenetljivi in dokaj neugodni za sindikat, saj je 27 % anketirancev menilo, da ni potreben, 17 % pa se jih je odločilo za modaliteto »ne vem«. Pri nadaljnjih obdelavi podatkov sva ugotovila, da imajo najbolj negativen odnos do sindikata delavci iz delovne skupnosti (35,2 %). Pri naslednjem vprašanju: »Zakaj sindikat, tak kot je, ni potreben?« in na katerega so odgovarjali le tisti anketiranci, ki so menili, da sindikat, tak kot je, ni potreben, so se delavci največkrat odločili za naslednje tri modalitete:

— predlogi in zahteve sindikata se formalno upoštevajo, vendar se ne realizirajo,

— sprejema sklepe in stališča o stvareh, ki so že odločene,

— vodstvo sindikata deluje samovoljno in ne upošteva interesov delavcev.

Ti trije odgovori so mi predstavljali pobudo za oceno in ugibanje o tem, kakšni bi bili rezultati, če bi anketirancem znova postavili vprašanje o potrebnosti sindikata. Kdo naj bi bil izvajalec take raziskave, ne vem, ker trenutne tendence v družbi kažejo, da je vedno manj interesa »vrhov« za take in podobne raziskave; največkrat zato, ker je iz njih moč podati oceno o njihovem (ne)delu in ker včasih preprosto ne vedo, kaj početi s takimi raziskavami.

Ocenjujem, da bi na povečan negativen odnos do sindikata, poleg tega, da se vse bolj ukvarja z zadevami s področja družbenega standarda, vplivali dve zadevi, ki sta v zadnjih devetih mesecih precej burili duhove v Železarni: prekatégorizacija in ukinitve PDC. Za slednje trdim predvsem zato, ker je že pred šestimi leti več kot tretjina anketirancev iz delovne skupnosti izrazila negativen odnos do sindikata, ta ukrep pa se nanaša le na delavce skupnih služb. Pri tem se bom zavestno izogibal ocen o načinu sprejemanja obeh odločitev, predvsem zato, ker so se pri prekatégorizaciji najbolj »angazirali« tisti, ki so najmanj izgubili, izgubili pa so vsi razen tistih, ki so napredovali za štiri kategorije, pri ukinitvi PDC pa se je izkazalo, da smo se šele po skoku v vodo začeli spraševati, ali znamo plavati ali ne.

Sporna prekatégorizacija je začela buriti duhove že konec lanskega leta po prvih prispevkih v Železarnju. Nadaljevalo se je s prispevki 16 podpisnikov iz delovne skupnosti KSI in po

njihovem prvem prispevku se je med štirimi članki, ki naj bi dali ustrezen odgovor, pojavil tudi prispevek predsednika IO konference osnovnih organizacij sindikata Železarn. Kljub številnim dvomom, ki so bili o prekatégorizaciji izrečeni že na letnih konferencah osnovnih organizacij, pa veje iz prispevka predsednika sindikata prepričanje o pravilnosti tega postopka. Na koncu sicer to prepričanje nekoliko skali ocena, da na sindikatu po članku delavcev delovne skupnosti ne vedo več, pri čem so, in zahteva izvršnega odbora, da je treba takoj pridobiti mnenje družbenega pravobranilca samoupravljanja o vprašanju razlage 12. člena samoupravnega sporazuma iz leta 1978. Takoj v naslednji točki pa je zapisano zagotovilo, da bo treba tekoče v skladu s postopkom reševati vse pritožbe posameznih delavcev. Kako se rešujejo, lahko sproti sledimo v Pregledu sestankov SDS. Družbeni pravobranilec samoupravljanja je svojo razlago 12. člena oddal pismeno, sindikat pa jo je interpretiral skladno z usmeritvami delavskega sveta. Kljub številnim vprašanjem na sestankih SDS in jasni obrazložitvi družbenega pravobranilca samoupravljanja na ustni obravnavi pri Sodišču združene dela v Kranju, da delavski svet ne more spreminjati relativnih razmerij, pa je, vse kaže, sindikat »zapečatil« to zadevo.

O ukinitvi PDC pa le toliko. S 15. junijem je začel veljati sklep delavskega sveta Železarn o začasni ukinitvi PDC. Kljub številnim argumentiranim pripombam SDS iz delovnih skupnosti in kljub burni seji izvršnega odbora sindikata Železarn, kjer je bilo rečeno, da mora sindikat pri- sluhiti tudi pripombam SDS in jih tudi upoštevati in zagovarjati, če so upravičene, je bilo na zadnji seji delavskega sveta povedano, da sindikat meni, da je ta ukrep treba v celoti izpeljati do konca. Analize so verjetno pripravljene in treba jih je videti, saj morajo dati odgovor na številna vprašanja, ki so bila postavljena, tako da bi lahko ta ukrep izpeljali tako ali drugače.

Kakršenkoli komentar o ravnanju sindikata v opisanih primerih je ne potreben, saj je končno le stvar posameznika, za katero alternativo bomo odločili ob vprašanju: Ali je sindikat, tak kot je, v Železarni potreben?!

Mile Crnovič

Stroški v prvem polletju

V prvem polletju smo prodali 172.558 ton izdelkov osnovne dejavnosti in opravili 5.495 ton storitev prevajanja. Dosežena prodajna cena je bila višja od obračunske lastne cene, proizvodni stroški pa nižji od načrtovanih, kar je pozitivno vplivalo na dosežen rezultat poslovanja v prvem polletju. Pozitivni vpliv na rezultat poslovanja je imelo še odstopanje cen v porabi R - 3 in lastni porabi ter ostala odstopanja. Negativno pa so na rezultat poslovanja vplivali materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka, vkalkulirani del dohodka, posebni stroški izvoza ter razlika med domačo in izvozno ceno. Vsota vseh naštetih kategorij je bila pozitivna in je znašala 1.939 mio din.

Stanje zalog nedokončane proizvodnje, polizdelkov in končnih izdelkov se je v primerjavi s stanjem na začetku leta povečalo za 9.271 ton.

Temeljne organizacije so morale razen omenjenih stroškov pokriti še obveznosti od splošne in skupne porabe, ki v cenah niso vkalkulirane, pogodbene in ostale zakonske obveznosti ter razliko med vkalkuliranimi in izplačanimi osebnimi dohodki.

Temeljne organizacije so v prvem polletju dosegle za 5.136 mio din nižje stroške od načrtovanih. To vrednost sestavljajo: stroški obračunske lastne cene, ki so bili nižji od načrtovanih za 10.868 mio din, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka, ki so bili višji za 272 mio din, vkalkulirani del dohodka, ki je bil nižji za 1.018 mio din, ter obvezna revalorizacija obračunane amortizacije, porabe zalog R - 3 in R - 6, ki je v prvem polletju vplivala na zvišanje stroškov v vrednosti 6.478 mio din.

Temeljne organizacije so skladno z gibanjem zalog R - 6 prenesle v poslovni rezultat znižanje stroškov obračunske lastne cene glede na načrtovane stroške v višini 18.424 mio din, tako da je celotno znižanje znašalo 12.691 mio din.

Stroški obračunske lastne cene so bili torej nižji za 10.868 mio din, od tega so bili stroški vložka nižji za 6.951 mio din, stroški predelave pa za 3.917 mio din.

V stroške vložka so vključeni višji oziroma nižji stroški od načrtovanih za dosežene izplene, dobropise za odpadke, večjo oziroma manjšo porabo vložnega materiala, boljši oziroma slabši asortiment vložka ter proizvodnje, stroški internih reklamacij, stroški nedokončane proizvodnje ter stroški, ki nastajajo zaradi razlike med nabavno vrednostjo

tujega vložka ter plansko ceno domačega vložka. V stroške predelave so vključeni stroški, ki so fiksna značaja (amortizacija, investicijsko vzdrževanje) in so odvisni od dosežene načrtovane proizvodnje, stroški porabljene energije ter porabljenega materiala v okviru tekočega vzdrževanja. Znižanje stroškov obračunske lastne cene so v letošnjem prvem polletju razen TOZD Tehnične dejavnosti dosegle vse ostale temeljne organizacije v Železarni.

Na ravni delovne organizacije smo zaradi slabše doseženega izpleta od načrtovanega dosegli za 1.946 mio din višje stroške vložka. Nižje stroške sta sicer dosegli TOZD Talilnice in TOZD Okrogli program, vendar le 41 mio din. To znižanje so dosegli v Livarni, Valjarni žice in profilov, Žičarni in Jeklarni 2. TOZD Ploščati program je imela za 1.987 mio din višje stroške zaradi nižje doseženih izplenov na bluminu in štetku, preklasifikacij ter nedoseženega izpleta v obratu HV Bela. Edino občutnejše znižanje stroškov zaradi boljšega izpleta je v okviru TOZD Ploščati program dosegel obrat Valjarna debele pločevine.

Nižje doseženi dobropisi za odpadke od načrtovanih so stroške vložka zvišali za 142 mio din. Znižanje teh stroškov so imeli v TOZD Ploščati program, zvišanje pa sta imeli TOZD Talilnice in TOZD Okrogli program.

Manjša poraba vložka, spremenjen asortiment vložka ter kvalitetnejši asortiment dosežene proizvodnje od načrtovane so vplivali na znižanje stroškov vložka v skupni vred-

nosti 4.638 mio din. V TOZD Talilnice so dosegli 2.742 mio din znižanja.

V obratu Plavž so dosegli znižanje stroškov v vrednosti 299 mio din zaradi manjše porabe koksa in predelane rude. V obratu Jeklarna so imeli zlasti zaradi višje vrednosti proizvodnje od načrtovane v SM jeklarni in elektro jeklarni ter zaradi manjše porabe kovinskih dodatkov v Jeklarni 2 znižanje stroškov v vrednosti 2.501 mio din, le v obratu Livarna so te stroške zvišali za 58 mio din. V TOZD Okrogli program so stroške znižali za 1.897 mio din zaradi nižje cene grede iz kontiliva.

Razlika med nabavno vrednostjo tujega vložka in načrtovano ceno domačega vložka je stroške vložka znižala za 4.211 mio din. TOZD Ploščati program je imela te stroške nižje za 3.267 mio din. V okviru temeljne organizacije so največ znižanja dosegli obrati: HV Bela (1.640 mio din), HV Jesenice (902 mio din) in Valjarna debele pločevine (678 mio din). Ostalo znižanje je prispeval obrat Profilarne (46 mio din). TOZD Okrogli program je dosegla 944 mio din nižje stroške vložka zaradi nižje cene kupljenih elektrod Emona Zagreb v obratu Elektrode, manjše porabe nabavljene žice v obratu Želbljarna in zaradi nižjih cen nabavljene žice v obratu Žičarna.

Spremembe v zalozah nedokončane proizvodnje in ostalo so stroške vložka znižali za 190 mio din, predvsem zaradi znižanja v obratu HV Bela. Stroški, nastali zaradi dodatne predelave tujega vložka oziroma zaradi izpada proizvodnje pri uporabi tujega vložka, so znašali 302 mio din, ugotovljeni pa so bili le pri obratih HV Jesenice in Žičarna.

Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih, in sicer za 3.917 mio din. Nižje stroške so imele vse temeljne organizacije, razen TOZD Tehnične dejavnosti, ki je imela za 317 mio din zvišanja. Največji del znižanja je prispevala TOZD Talilnice, ki je imela za 3.606 mio din nižje stroške predelave od načrtovanih.

Izdelal:
Darko Cvenkelj

ZVIŠANJE — ZNIŽANJE PLANIRANIH STROŠKOV ZA PRVO POLLETJE 1987

v 000 din

TOZD	Odstopanje od obrač. LC glede na gibanje R-6	Materialni stroški za ustv. SP	Vkalkulirani del dohodka	Zvišanje-znižanje zaradi revaloriz. stroškov	SKUPAJ
TALILNICE	- 3.664	80	- 147	3.080	- 651
PLOŠČATI PROGRAM	- 9.267	177	- 254	- 1.536	- 7.808
OKROGLI PROGRAM	- 5.145	30	- 237	661	- 4.691
TEHNIČNE DEJAVNOSTI	- 348	- 15	- 379	1.201	459
SKUPAJ	- 18.424	272	- 1.017	6.478	- 12.691

OPOMBA: znižanje stroškov (-)

Novice iz sindikalnih organizacij

TOZD Ploščati program

Valjarna debele pločevine

Na sedmi seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Valjarne debele pločevine, ki je bila v torek, 7. julija, so najprej pregledali izvrševanje sklepov. Ugotovili so, da so ženske garderobe in higienski prostori končno urejeni, da so dokončani in opremljeni tudi prostori za odpremo in da bodo vhodna vrata na odpremi kmalu popravljena.

Pregledali so rezultate referenduma in bili veseli, da je temeljito pripravljena akcija tako uspela.

Razočarani in zaskrbljeni pa so zaradi proizvodnih rezultatov v juniju, ki so bili porazni: le 75,3% plana so izpolnili.

Referenti so poročali o izletu na Korčulo, s katerim so bili udeleženci zelo zadovoljni, o oddihu delavcev in o sodelovanju na nogometnem prvenstvu Železarne.

Hladna valjarna Bela

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Hladne valjarne Bela so se na 12. seji, ki je bila 10. julija, dogovorili, da bodo pripravili predloge za jesenski izlet, dodelili so denarne pomoči in zaprosili konferenco sindikata Železarne, da na ravni Železarne oblikujejo kriterije za obdaranje sodelavcev ob 50-letnici.

Profilarne

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Profilarne so na 15. seji, ki je bila v četrtek, 30. julija, predlagali kandidata za delegata v delavskem svetu Železarne in se dogovorili, da začno zbirati denar za izlet v Makedonijo.

TOZD Okrogli program

Želbljarna

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Želbljarne so na sestanku v sredo, 15. julija, sklenili, da 19. septembra pripravijo piknik na Poljanah za vse zaposlene in upokojene delavce Želbljarne. Sodelavce, ki bodo pripravljali hrano, bodo nagradili s po 5.000 din.

TOZD Družbeni standard

Na 20. seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbeni standard so se člani zbrali 31. julija.

Spregovorili so o evidentiranju kandidatov za samoupravne in izvršne organe delovne organizacije in za posebne ter splošne delegacije za skupščine SIS.

Sodelavcem so dodelili denarno pomoč in komisijo za stanovanjska vprašanja zaprosili, da primerno reši stanovanjski problem sodelavke, ki so ga podrobno opisali.

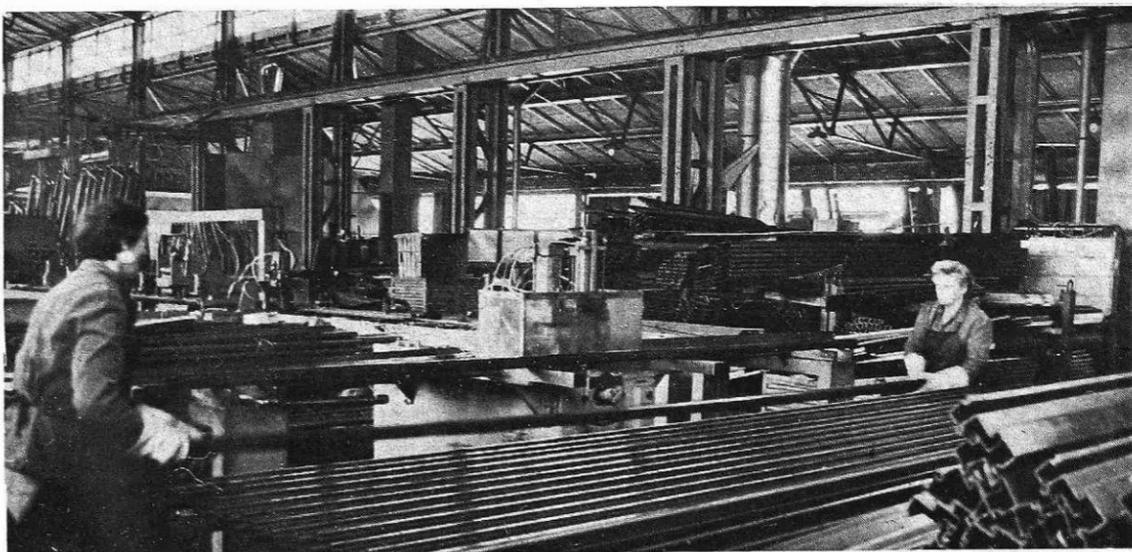
Tudi člani te osnovne organizacije bi radi organizirali izlet, zato so priporočili delavcem, naj se o tem pogovorijo na sindikalnih skupinah.

Delovna skupnost E-TKR-NG

Dvanajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo, raziskave in novogradnje je bila v četrtek, 23. julija.

Pripravili so predlog možnih kandidatov za delavski svet delovne skupnosti in izvršne organe. Predlog so dali v razpravo na SDS.

V septembru bodo organizirali izlet v Črno goro, zbirajo pa še mnenja in predloge.

V Vratnih podbojih (foto: I. Kučina)

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 17. DO 23. AVGUSTA

17. avgusta, Vladimir OBLAK, Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1 a, ☎ 81-727.
18. avgusta, Jože OSVALD, Livarna, Rateče 21, ☎ 88-012.
19. avgusta, Janko PERNE, sektor inženiring, Jesenice, Titova 20, ☎ 81-904.
20. avgusta, Miloš PIŠČANEC, OPP, Jesenice, Prešernova 23, ☎ 83-803.
21. avgusta, Boris PESJAK, poslovodni odbor, Žirovnica, Breg 154.
22. avgusta, Janez POLJŠAK, poslovodni odbor, Hrušica 12.
23. avgusta, Bogdan RAVNIK, HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3 b, ☎ 83-734.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovodnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 17. 8.	Pavel Žmitek	Matjaž Kelvišar
Torek — 18. 8.	Janez Arh	Anton Burja
Sreda — 19. 8.	Brane Cepič	Primož Žvab
Četrtek — 20. 8.	Vlado Repe	Stane Eržen
Petek — 21. 8.	Alojz Slivnik	Jože Zidar
Sobota — 22. 8.	Franc Bernik	Martin Brumat
Nedelja — 23. 8.	Franc Nečimer	Ivan Slamnik

Služba obratne ambulante

Od 17. do 22. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik — Tili.

V soboto, 22. avgusta, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik — Tili.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.

Za borce od 13.30 do 14.30.
V soboto, 22. avgusta, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.

V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. do 10.30, popoldan od 12. do 17.30.

Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

15. in 16. avgusta, Borut VEBER, Jesenice, cesta revolucije 11, ☎ v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Prodaja permanentnih vstopnic

Hokejski klub Jesenice organizira prodajo permanentnih vstopnic za leto 1987/88 preko osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice.

Cena vstopnic je 15.000 din. Za delavce Železarne Jesenice je omogočeno plačevanje po obrokih (3 x 5.000 din). Prvi obrok se plača ob prevzemu vstopnice, za dva obroka pa mora delavec dati izjavo o administrativni prepovedi na ustreznem del osebnega dohodka.

Vstopnice in izjave dvignejo športni referenti na sindikatu Železarne Jesenice od 15. avgusta do 15. septembra.

RAČUNALNIŠTVO PRI NAS

mag. Neda Karba, dipl. ing.

Določanje kvalitete šarž surovega jekla z ekspertnim sistemom

KVALITETNA ANALIZA

Podatke v datotekah kemičnih analiz šarž surovega jekla je bilo potrebno analizirati tudi kvalitetno. To pomeni, da so bili v datoteki tudi podatki, ki bi lahko bistveno motili informativnost pri avtomatskem učenju. Tudi tu je bilo namreč treba upoštevati preklasifikacije oziroma preimenovanja določenih kvalitete ali spremembe standardov, ki so nastale v času zbiranja podatkov. Pri tem prečiščevanju podatkov je bila potrebna pomoč metalurga-eksperta.

Metalurg-ekspert je za vsako družino jekel določil meje vsebnosti najpomembnejših kemičnih elementov, ki bistveno vplivajo na lastnosti jekla. Pri proizvodnji surovega jekla v jeklarni metalurgi-eksperti upoštevajo pri vsebnosti posameznih kemičnih elementov tako DIN kot tudi JUS standarde (če obstajajo). Najvažnejši pa so interni standardi Železarnice, kjer so podane maksimalne in minimalne vrednosti določenih kemičnih elementov in ti podatki dejansko določijo družino jekel. S programom sem tako v vseh datotekah izločila podatke, ki bi lahko slabo vplivali na graditev baze znanja, oziroma bi kakorkoli motili uspešnost določevanja kvalitete surovega jekla v bodočem ekspertnem sistemu.

Č3190	162	2,104
Č3990	4287	55,683
ATJ100Pb	662	8,599
10S20K	164	2,130
Č4590	8	0,104
Č4790	6	0,078

Tabela številka 1

Iz tabele št. 1 vidimo, da smo v preteklih štirih letih izdelali 7699 šarž avtomatnih jekel. Vidimo tudi, da kvalitete Č1490, 9SMnPb28, Č4590 in Č4790 skoraj nismo izdelovali in ker tudi sedaj niso več zanimive, sem jih izločila iz nadaljnjih analiz. V družino avtomatnih jekel torej skupno spada le sedem različnih kvalitete. V tabeli številka 2 so podani rezultati kvalitetne analize. To pomeni, da sem iz te datoteke izločila nekaj zapisov, ki niso zadoščali kvalitetnim normam, ki jih je podal metalurg-ekspert. V tabeli številka 3 pa je pregled kvalitetno prečiščene datoteke.

V tabeli številka 4 je končna oblika datoteke, ki je bila osnova za avtomatsko učenje. V njej je sedem različnih kvalitete in skupno 4251 učnih primerov. Iz tabele je razvidno, da kvalitete Č3190 in 10S20K nismo izdelovali prav pogosto, vendar upam, da bo kljub temu ločljivost teh kvalitete v ekspertnem sistemu dobra.

AVTOMATNA JEKLA — SKUPNO IZLOČENI PODATKI PO KVALITETNI ANALIZI

Č1190	9	14,285
Č1590	23	36,507
Č3190	1	1,587
Č3990	6	9,523
ATJ100Pb	3	4,761
10S20K	21	33,333

Tabela številka 2

AVTOMATNA JEKLA — SKUPNO PODATKI PO KVALITETNI ANALIZI

Č1190	508	6,669
Č1590	335	4,398
9SMnPb28	1530	20,086
Č3190	161	2,113
Č3990	4281	56,203
ATJ100Pb	659	8,651
10S20K	143	1,877

Tabela številka 3

AVTOMATNA JEKLA — SKUPNO KONČNI PODATKI PO KVALITETNI IN KVANTITETNI ANALIZI

Č1190	508	11,950
Č1590	335	7,880
9SMnPb28	996	23,429
Č3190	161	3,787
Č3990	1449	34,086
ATJ100Pb	659	15,502
10S20K	143	3,363

Tabela številka 4

Datoteke za dinamo jekla

V šifrantu kvalitete Železarnice Jesenice je osem različnih kvalitete dinamo jekel. Toda analize podatkov zadnjih štirih let so pokazale, da dejansko dveh kvalitete sploh ne izdelujemo. V tabeli številka 5 so podane kvalitete dinamo jekel, število izdelanih kvalitete v zadnjih štirih letih in odstotek določene kvalitete v skupnem številu izdelanih šarž avtomatnih jekel.

DINAMO JEKLA — SKUPNO OSNOVNI PODATKI

EKC26	39	0,522
EVC13	68	0,910
EVC15	1217	16,289
EKC18	4987	66,751
EKC21	992	13,278
EKC24	168	2,248

Tabela številka 5

Iz tabele št. 5 vidimo, da smo v preteklih štirih letih izdelali 7471 šarž dinamo jekel. V družino dinamo jekel torej skupno spada le šest različnih kvalitete. V tabeli številka 6 so podani rezultati kvalitetne analize. To pomeni, da sem iz te datoteke izločila nekaj stavkov, ki niso zadoščali kvalitetnim normam, ki jih je podal metalurg-ekspert. V tabeli številka 7 pa je pregled kvalitetno prečiščene datoteke.

V tabeli številka 8 je končna oblika datoteke, ki je bila osnova za avtomatsko učenje. V njej je šest različnih kvalitete in skupno 2383 učnih primerov. Tudi pri tej družini jekel je jasno, da je število določenih kvalitete in njihova informativnost problematična. To sta predvsem kvalitete EKC26 in EVC13. Ločljivost za kvalitete EVC15, EKC18 in EKC21 pa že iz te tabele ne bo problematična.

DINAMO JEKLA — SKUPNO IZLOČENI PODATKI PO KVALITETNI ANALIZI

EKC26	1	0,088
EVC13	21	1,860
EVC15	229	20,283
EKC18	730	64,658
EKC21	134	11,868
EKC24	14	1,240

Tabela številka 6

DINAMO JEKLA — SKUPNO PODATKI PO KVALITETNI ANALIZI

EKC26	38	0,598
EKC29	5	0,078
EVC13	47	0,740
EVC15	988	15,566
EKC18	4257	67,071
EKC21	858	13,518
EKC24	154	2,426

Tabela številka 7

DINAMO JEKLA — SKUPNO KONČNI PODATKI PO KVALITETNI IN KVANTITETNI ANALIZI

EKC26	38	1,594
EVC13	47	1,972
EVC15	647	27,150
EKC18	898	37,683
EKC21	599	25,136
EKC24	154	6,462

Tabela številka 8

Datoteke za mikrolegirana jekla

V šifrantu kvalitete Železarnice Jesenice je sedem različnih kvalitete mikrolegiranih jekel. Analize podatkov zadnjih štirih let so pokazale, da izdelujemo vse kvalitete bolj ali manj pogosto. V tabeli številka 9 so podane kvalitete mikrolegiranih jekel, število izdelanih kvalitete v zadnjih štirih letih in odstotek določene kvalitete v skupnem številu izdelanih šarž mikrolegiranih jekel.

MIKROLEGIRANA JEKLA — SKUPNO OSNOVNI PODATKI

NV50	73	3,016
NV45	18	0,743
NN60B	67	2,768
NB43	708	29,256
NV47	1278	52,809
NN40	211	8,719
NN60A	65	2,685

Tabela številka 9

Pregled sestankov SDS

Tokrat končujemo s povzetki zapisnikov SDS v okviru programa samoupravnih aktivnosti za junij, prihodnji teden pa pričakujemo že novo »posiljko« (program za avgust), v kateri bodo vsekakor najbolj »zanimiva« stališča SDS v zvezi s polletno izgubo (poslovno poročilo) in ukrepi za izboljšanje proizvodnih in poslovnih rezultatov. Medtem pa smo prejeli tudi nekaj zapisnikov iz delovnih skupnosti, kjer poteka evidentiranje kandidatov za nove, skupne samoupravne organe in iz OBRATA HLADNA VALJARNA BELA, kjer so sredi julija SDS razpravljale o »predlogu sprememb osnov osebnega dohodka«. Številnih pripomb in zahtev SDS iz delovnih skupnosti, ki so se pojavljale ob ukinitvi premakljivega delovnega časa, ne bomo povzemali, saj so bile objavljene že v enem izmed prejšnjih pregledov sestankov SDS.

TOZD Družbeni standard

Iz TOZD DRUŽBENI STANDARD smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, samopostrežna restavracija, restavracija Železarnice, kantine in samski domovi. SDS restavracija Železarnice med drugim ugotavlja, da je nujno treba izboljšati medsebojne delovne odnose, si med seboj pomagati in skupno reševati probleme, »katerih pa danes ni malo«. V zvezi z osnutkom prednostne liste prosilcev stanovanj jo zanima, zakaj se na listi nazadnje namesto napreduje in zakaj se ne da prednosti tistim, katerim dve organizaciji financirata večje stanovanje in zakaj se toliko let ne reši stanovanjskega problema posameznega delavca. Na sestanku SDS kantine je bila posebna točka namenjena koriščenju letnih dopustov in organizaciji dela v času dopustov. Dogovorili so se za spoštovanje plana dopustov. Več kot 10 dni ga v juliju in avgustu ne more koristiti nobena delavka. O delu v poletnih mesecih so govorili tudi na sestanku SDS samski domovi. Postavljeno je bilo tudi vprašanje o pravilu dveh oken, na katero že kar (pred) dolgo čakajo in ki so ga naročili v gradbenoremontnih delavnicah. Zahtevajo pojasnilo, zakaj delo še ni opravljeno, je pa že zaračunano.

TOZD Komerciala

Iz TOZD KOMERCIALA smo prejeli zapisnike SDS domača prodaja — marketing, nabava — zunanja trgovina, špedicija in centralno skladišče. Posebnih pripomb ni bilo, niti v zvezi z ukinitvijo premakljivega delovnega časa ne.

DELOVNA SKUPNOST ZA FINANČNE ZADEVE

Prejeli smo zapisnike SDS glavna knjiga, osnovna sredstva in analize, računovodstvo prihodka in dohodka, finance in računovodstvo osebnega dohodka. SDS računovodstvo prihodka in dohodka ter SDS finance sta imeli obširne pripombe v zvezi z ukinitvijo premakljivega delovnega časa.

DELOVNA SKUPNOST ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE

Prejeli smo zapisnike SDS kadrovskega sektorja, oddelek za zdravstveno in socialno varstvo, sekretariat, čistilke — splo-

šna administracija, CPSI ter splošna varnostna služba 1, 2, 3 in 4. SDS kadrovskega sektorja se pritožuje (23. junij), da še vedno ni prejela odgovora TOZD Družbeni standard glede slabe kvalitete malice v novi kantini. Glede odgovora na delegatsko vprašanje o širitvi voznega parka v Železarni Jesenice pa SDS nikakor ne obupa, saj ga še vedno vodi v evidenci neodgovorjenih vprašanj. SDS oddelek za socialno in zdravstveno varstvo je posebno pozornost namenila vprašanju preventivnih ukrepov v zvezi z aidsom. Seznanila se je s preventivnimi ukrepi za preprečevanje okužbe s to boleznijo. Ugotavlja, da je za zaščito zdravstvenih delavcev potrebno kupiti zaščitna sredstva, kot so rokavice in razkužila. Dogovorili so se tudi o prsveti in vzgoji delavcev Železarnice in v ta namen sklenili razobesiti na vidna mesta ustrezno gradivo. Jeseni bodo na to temo organizirali tudi strokovno predavanje. SDS sekretariat v zvezi s samoupravnimi akti, ki smo jih sprejemali na referendumu 30. junija, ni imela pripomb. Seveda pa ne moremo obiti njenega mnenja, »da bi se delavski svet vseeno moral opredeliti do njene generalne pripombe na samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v DO ŽJ«. SDS CPSI je na sestanku 22. junija opozorila na vrsto zanimivih vprašanj v zvezi s posameznimi točkami dnevnega reda. Najprej ugotavlja, da odgovor na vprašanje o prejšnjega sestanka še vedno niso dobili. V zvezi z vprašanji, na katera bi moral podati odgovor vodja splošnega sektorja, posebej vprašuje, koliko časa je potrebno za pripravo takega odgovora. V zvezi s statutom delovne organizacije jih je posebej zanimalo, kaj pravzaprav pomeni pravica odbora za gospodarstvo, da odloča o manjših investicijah (ki naj bi predstavljale 5% vrednosti osnovnih sredstev), kaj to pomeni za posamezno TOZD (gre za pravico odločanja majhne skupine ljudi o ogromnih sredstvih, saj gre v TOZD, kot so Talilnice z novo jeklarno ali ploščati program, za velike vrednosti osnovnih sredstev). Moti jih tudi zleplečnost poslovnih, družbenopolitičnih in samoupravnih linij vodenja v kolegiju Železarnice. Takole pravijo: »Ocenjujemo, da je nesprejemljivo, da imajo poslovodne, družbenopolitične in samoupravne linije v kolegiju Železarnice tako pravico odločanja, ker to pomeni preveliko centralizacijo moči in zamegljuje odgovornost. Menimo, da so predstavniki DPO in samoupravnih organov lahko vabljeni na sejo kolegija le informativno.« Pod razno so bili seznanjeni o slabem delu v Železarni (rezultati gospodarjenja ŽJ so v okviru SOZD najslabši), ki postavlja pod vprašaj tudi osebne dohodke. V zvezi s to informacijo so sprejeli naslednje stališče: »SDS meni, da se zadnja leta v Železarni ustvarja klima, da delavci v strokovnih službah niso potrebni ter da so glavni vzrok za slabo delo v Železarni. Zakaj se delavce v strokovnih službah daje v drugorazredni položaj? Na osnovi katerih izrednih razmer so se delegati delavskega sveta Železarnice odločili o ukrepih (npr. o ukinitvi PDC), ki niso v njihovi pristojnosti oziroma brez stališča delegatske baze? Zaradi zamegljevanja odgovornosti med samoupravno, družbenopolitično in poslovodno linijo vodenja se ne da vedno odgovoriti, kdo je odgovoren za »slabo poslovanje«. Ocenjujemo, da so vsi ti »ukrepi« zapisani že v planih in poslovnih politikah ter je verjetno samo vprašanje odgovornosti, zakaj se ne izvajajo. (Npr.: Če se PDC ne izvaja, je treba poskrbeti za to, da se izvaja, ne pa da se avtomatično ukine, kljub temu, da o učinkih PDC obstajajo strokovne analize). Mislimo tudi, da za normalno opravljeno delo niso možne dodatne stimulacije. Zapažamo tudi, da ciklično prihajajo s strani vodstvenih struktur alarmantna opozorila, razmere pa se ne izboljšujejo. Obenem pa kupujemo kombije za društva, postajo ljudske milice, financi-

ramo gradnjo planinskih koč (Golica, Erjavčeva koča, Kredarica, Koča pri sedmerih jezerih), Dom na Mežakli pa nam propada. Plaćujemo pa tudi hokejiste in to celo tiste, ki so zaposleni v drugih delovnih organizacijah. Za vsa ta sredstva bi bilo boljše, če bi jih uporabili za izboljšanje poslovanja Železarnice, bodisi da bi motivirali delavce z boljšim OD ali za naložbe v bolj produktivno tehnologijo. Med drugim jih je zanimalo, če za Jeklaro 2 že odplačujemo kredite in, če jih, ali to kaj vpliva na slabo finančno stanje v Železarni. Vprašujejo tudi, kakšen je postopek, da se za del sektorja ponovno uvede PDC. Od sindikata Železarnice so zahtevali da pisno odgovori skladno s sklepom IO sindikata KSI, »kaj je s primerom predsednika sindikata KSI«. SDS je imela še nekaj drugih vsebinskih pripomb v zvezi s samoupravnimi akti, ki pa jih nismo povzeli.

DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS oddelek za ekonomske analize in planiranje, oddelek za organizacijo dela, ERC (dva izredna sestanka, sklicana na zahtevo delavcev v zvezi z ukinitvijo PDC), energetsko gospodarstvo, kontrola kvalitete, mehanska delavnica, mehanska preskuševalnica, glavni laboratorij, tehnološki laboratorij, spektrokemijski oddelek, oddelek za vhodno kontrolo surovin, kemijski laboratorij HVB, OID in oddelek za operativno planiranje proizvodnje. SDS kontrola kvalitete vprašuje, zakaj sodelavci kontrole kvalitete, ki delajo v proizvodnji, niso upravičeni do nagrade v višini 4000 din za nadurno delo. SDS glavni laboratorij je predlagala, naj bi se povečal denarni znesek, ki ga dobijo ob izplačilu osebnih dohodkov. SDS tehnološki laboratorij podobno kot več drugih SDS v juniju opozarja na nerešene probleme v zvezi s prekatgorizacijo. Takole pravijo: »S strani komisije za prekatgorizacijo delovnih mest je bila dana možnost pritožbe posameznikom, če menijo, da je ocenitev nepravilna. Posamezni delavci na pritožbo niso dobili nobenega odgovora. Delovna skupina meni, da je komisija dolžna odgovoriti posameznim delavcem na pritožbo. Če se to ne bo zgodilo, ali če menijo, da je nepotrebno, naj se to uradno objavi. »SDS kemijski laboratorij HVB ima pripombo v zvezi z dodatki za deficitarnost. Meni namreč, da gre za »izsiljeno vrednotenje nalog v nasprotju s predpisi, na katere prisegajo komisije«, saj nikakor ne rešujejo problema deficita posameznih delovnih mest. Posebej je razpravljala tudi o primeru vrednotenja del in nalog analitika za mikro-C. Delavec je namreč delovni invalid in je bil leta 1969 premeščen z delovnega mesta II. lužilec pocinkovalnice Javornik na delovno mesto pripraviljača v OTK. Osebni dohodek tu ni bil manjši. Leta 1977 pa je napredoval v II. analitika in nato še v analitika za mikro-C v OTK-HVB. »Letos«, pravijo, »po desetih letih »napredovanja«, je dobil pravico do akontacije nadomestila OD — zaradi razporeditve na nižje vrednotena dela in naloge.« In zaključujejo: »Vsak komentar je odveč!« SDS OID se pritožuje, da ne dobi odgovor na delegatska vprašanja. Zato se po eni strani vprašuje o uspešnosti SDS, po drugi pa meni, da je treba posebno pozornost nameniti delegatskemu delovanju in oceni dela delegatov v smislu uspešnega delovanja delegatskega sistema. Pod razno ugotavljajo, da je potrebno arhivirati večje število načrtov za Jeklaro 2 (14.000!). Da se arhiviranje ne bi zavleklo, bi se morali, po mnenju SDS, vodja arhiva, vodja OID in vodja sektorja novogradnje dogovoriti o ustreznih rešitvi (plačilo nadur, stimulacije ipd.).

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Mladi o stanovanjski problematiki

Na okrogli mizi o stanovanjski problematiki v Železarni Jesenice smo spregovorili o stanovanjski politiki v občini in Železarni Jesenice. Počasno reševanje teh problemov se kaže tudi v apatiji mladih, ki jim je bila tema pravzaprav namenjena, saj je skoraj 80 % prosilcev za stanovanje mlajših od 35 let; udeležba na razgovoru pa je bila zelo slaba.

Razgovor je vodil Božo Pančur, ki je najprej prikazal statistične podatke o prosilcih stanovanj v Železarni Jesenice. Od 753 prosilcev jih je 328 starih do 27 let (43,56 %) in 298 do 35 let (39,58 %).

Vprašanje stanovanj je eksistenčni problem mladih in se pojavlja na začetku zaposlitve kot želja po osamosvojitvi in neodvisnosti, ki naj bi jo omogočalo že redno delo v Železarni (za garsonjere prosijo 196 prosilcev starih do 35 let). V kasnejšem življenjskem obdobju je večje povpraševanje po dvo- in trosobnih stanovanjih (dvosobno 174 prosilcev, starih do 35 let, trosobno 184 prosilcev).

Čeprav se izogibamo ekonomskim zakonitostim na vseh področjih, pa kot posamezniki zato plačujemo davek.

PONUDBA = približno 80 stanovanj/leto
POVPRAŠEVANJE = približno 750 stanovanj/leto

DOBA ČAKANJA = od 6 do 12 let

Naročena stanovanja prihajajo z zamudo. Vsaka zamuda pomeni ob višjih stroških manj kvadratnih metrov stanovanjske površine oz. manj stanovanj. Vzroki zamud so neusklajenost načrtov stanovanjske gradnje med občino in Železarno Jesenice in neizvrševanje dogovorov med samoupravnimi interesnimi skupnostmi ter nepravočasno plačevanje obveznosti drugih naročnikov.

Primer take neusklajenosti je stolpnica, zgrajena že do 7. nadstropja, ki zaradi neugotovljene trdote tal še ni imela gradbenega dovoljenja, ali to, da bi letos radi že začeli z gradnjo stanovanj, pa še nimamo niti ene lokacije zemljiško pripravljene.

Prav značilno za naše gospodarjenje je delo samoupravnih interesnih skupnosti, ki se ne držijo samoupravno sprejetih dogovorov.

Poleg novih stanovanjskih površin bi tudi stara stanovanja, iz katerih

se stanovalci odselijo v individualno zgrajene hiše oziroma druga stanovanja, prav tako morala predstavljati pomemben faktor ponudbe.

Vzrok, da te ponudbe ni, je eden najbolj socialnih zakonov pri nas, to je zakon o stanovanjskih razmerjih, ki se zanaša na humanost ljudi, a se v praksi zlorablja in dosega ravno nasprotno učinke — povečevanje povpraševanja.

Primer: — dvomljiva formulacija skupnega gospodinjstva, — neekonomsko plačevanje stanarin za kvadrato, ki presega dogovorjene normative,

— v tem sistemu je mogoče celo posredovanje z najvišjih političnih forumov, ki ščitijo interese posameznikov, ki so v nasprotju z zakonom (pridobljene stanovanjske pravice preko poznanstev, »zaslug« ...).

Ena najbolj kvalitetnih oblik reševanja stanovanjskih problemov so krediti za gradnjo in nakup individualnih hiš oz. stanovanj in spodbujanje lastne udeležbe pri gradnji stanovanj ter namenskega varčevanja. Tež usmeritvi bi veljalo dati še večji poudarek.

Poleg zunanjih neskladnosti so notranje še bolj nerazumljive. Zaradi nesposobnosti nekaterih, ki so na zelo odgovornih položajih, smo izgubili v letu 1986 najmanj 2000 m² stanovanjskih površin.

Za uspešnejše reševanje stanovanjskih vprašanj ne zaposlujejo več delavcev, ki živijo izven območja dnevnega prihoda na delo že od leta 1983. Od 753 prosilcev pa je ravno teh največ, saj jih je 542 oz. 72 %. Ne krivimo teh naših sodelavcev, ki smo jih sprejeli medse in katerim tudi pripada pravica do stanovanja, vendar krivimo politiko ekstenzivnega razvoja, ostalo je samo posledica.

Veliko povpraševanje, ki ga povzročajo že omenjeni razlogi ustvarja protislovje med pravicami do stanovanja, ki izvirajo iz dela in dolžnostmi, ki bi morale izhajati iz tega raz-

merja. Priče smo vsemogočih izsiljevanj, uničevanja družbene lastnine, izkoriščanja ponujene roke, neplačevanja družbenih prispevkov, čeprav so storitve koriščene (problem stalnega prebivališča). Posebni problemi so samski domovi, ki so pravzaprav poslovni prostori Železarne Jesenice, oz. »prostovoljni zapori«. Upajmo, da jih bomo kmalu spremenili v stanovanjske površine. Vsi delavci, ki stanujejo v samskih domovih, so prosilci brez lastnega stanovanja.

Žalostno dejstvo, ki ga ustvarjata ekonomski razvoj (glej poslovno poročilo za I. polletje 1987) in kronično jadikovanje glede pomanjkanja delavcev, se kaže v splošnih življenjskih razmerah in kulturnem standardu Jeseničanov, ob katerem se opisovanje razmer izpred II. svetovne vojne (glej podlistek Zdenek Tahir v preteklih številkah Železarja) zdi kot idilična slika urejenih socialnih razmer.

Komisija za družbenoekonomske odnose pri KS ZSMS Železarne Jesenice

Domisljice in reki v šaljivi preobleki

Komur je narod samo gorivo, bencin: spreminja svojo deželo v (svetovno) dirkališče.

Toliko časa je bil v družbeni vpregi, da je postal privatni kočijaž z zlato kočijo.

Je morda v podzemlju kaj novega pod soncem?

Dragi kol - egi: ne s poleni pod noge — s kolom po egu je močatejše!

Mladi in nadzorstvo

Na Zihlerovih dnevih leta 1985 s temo »Mladina kot dejavnik razvoja« je imel enega zanimivejših prispevkov dr. Janez Pečar, redni profesor za kriminologijo in direktor inštituta za kriminologijo.

Svoj prispevek na temo MLADI IN NADZORSTVO začena z ugotovitvijo, da je kljub redkim socialnopsihološkim raziskavam očitno, da naraščajo nezadovoljstvo, izoliranost, postajanje ob strani, odtujenost, nerazpoloženost, nevrotični simptomi, depresivnost in sploh kriznost, tja do raznih oblik bega in upora, še zlasti med mladimi. Posledica je povečevanje družbenega nadzorstva, ki pa »ni imuno pred včasih nekorektnim poseganjem v reševanje teh vprašanj, ki zagotovo niso vedno taka, da bi zahtevala pravne intervencije v mladoletniških skupinah. Toda, ker je povsod po svetu s policijo najlaže posegati v reševanje problematike obrobni skupin, tudi pri nas nismo izjema pri rabi načela 'prijeti koga za svarilo drugim' in ker je to pač najlaže.«

V nadaljevanju ugotavlja, da so nadzorni mehanizmi zoper mlade pretežno bolj nepopustljivi in dosledni. »Organi odkrivanja in pregona opravljajo tudi nekatere vzporedne dejavnosti z mladimi, ki niso vedno imanentne temeljni vlogi posameznega mehanizma. To velja zlasti za policijo. Ta posega v mladoletniško problematiko tudi s sredstvi in metodami, s katerimi je pri drugih slojih dosti bolj previdna in preudarna, oziroma se jih sploh izogiba (npr. nekoč striženje dolgolascev, slabo ravnanje z mladimi pri posameznih nadzorovalnih dejavnostih, nasilje nad mladimi in zastraševanje, pretepanje, poškodovanje, grožnje itd.).«

Pečar skuša odgovoriti na vprašanje, zakaj nespoštovanje nadzorstva, upiranje, preziranje, nedostojno obnašanje in druge oblike »nare-

kujejo« energično ukrepanje in rabo prisilnih sredstev. Meni, da »so nadzorovalci občutljivi pri varovanju svojega ugleda in potrebne stopnje spoštljivosti. Lastna podoba nadzorovalca pa je vedno bolj ogrožena od mladega človeka. Zato prihaja do konfliktov, o katerih bi lahko rekli, da so posledica lastne viktimizacije nadzorovalca.«

Neposredni terenski nadzorovalec (miličnik — varnostnik) je tisti, ki mladim ljudem z avtoritativne strani predstavlja družbo. To pa po Pečarjevem mnenju ni tako nepomembno, saj se ta vloga zato pogosto ocenjuje predvsem z represivne strani. Prispevek končuje z željo oziroma zahtevo, da bi morali več storiti, da bi bila razmerja mladi — nadzorstvo ugodnejša in bi bilo več razumevanja tako na eni kot na drugi strani. Mladi imajo pravico biti enako obravnavani kot odrasli.

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA

KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Naštetimo nekaj primerov vodnih epidemij v Sloveniji po drugi svetovni vojni:

- 1947 — Pivka — trebušni tifus
- 1948 — Postojna — paratifus B
- 1951 — Kočevje — paratifus B
- Zagorje ob Savi — paratifus B
- Selnica ob Dravi — paratifus B
- 1952 — Portorož — paratifus B
- 1953 — Kočevje — paratifus B
- 1957 — Postojna — paratifus
- 1959 — Kranj (Stražišče) — paratifus
- 1962 — Postojna — paratifus
- Pivka — griža
- 1966 — Ig z okolico — nalezljiva zlatenica
- 1971 — Logatec — nalezljiva zlatenica
- Vrhnika — nalezljiva zlatenica
- 1975 — Vrhnika — griža

Vrste onesnaženja vode so različne. Najpogosteje prihaja do biološke, kemične in radioaktivne okužbe. Če izbruhnejo nalezljiva obolenja, govorimo o biološki kontaminaciji. Pri kemični zastrupitvi vode se v njej topijo vojni strupi. Pri radioškem onesnaženju prihaja do sesedanja radioaktivnega prahu in mešanja z vodo.

V vojnih razmerah pomagamo pri zavarovanju vodnih objektov — izvirov, vodnjakov, kapnic in rezervoarjev. Pred vdaranjem škodljivih snovi zapremo vodna zajetja s pokrovi, ki dobro tesnijo. V vojni ravnanje z vodo čim gospodarnejše. V današnjem času je vse težje najti vodo, ki ustreza zdravi pitni vodi. Vodo čistimo s popraviljanjem vonja, okusa, barve in motnosti. Vonj in okus ji popravimo z zračenjem ali s precejanjem skozi razne vrste cedil (ogljje, apnenec). Barvo in motnost pa z bistrenjem skozi razne vrste cedil ali pa, da bistril del odlijemo. Uporabimo dodatki nevtralnih kemijskih sredstev. Motno vodo moramo pred kloriranjem najprej zbitriti. Nadvse uporabni so tovarniško izdelani filtri, uspešno pa si pomagamo s prirejenimi filtri. Prirejene filtri so lahko izdelani iz mivke in peska, mivke in oglja, iz žaganja in mivke, iz bombaža, peska in platna. Na terenu uporabljamo kot filter najpogosteje pesek, mivko, žaganje, ogljje, platno in bombaž. Vse to gradivo dobro opremo in razkužimo, bombaž in platno preliskamo, ogljje zdrobimo na drobne koščke, nato presejemo in odstranimo prah. Tudi pesek, mivko in žaganje operemo v čisti vodi in nato razkužimo v tri odstotni raztopini klorovega apna.

Na prireditvenem prostoru v Centru II na Jesenicah so 1. avgusta nastopili tudi Pankrti. V zvezi z dogajanjem na koncertu je predsedstvo OK ZSMS Jesenice na seji 10. avgusta sprejelo naslednje stališče: »Predsedstvo podpira usmeritev, da se ob občinskem prazniku organizira tudi rock koncert. Organizator in organi javne varnosti naj na koncertu zagotovijo možnost bolj sproščene in varne zabave, s tem pa omogočijo tudi večje zadovoljstvo vseh. Postavlja se vprašanje, zakaj je bil ravno ob rock koncertu potreben miličniški nadzor odra, ki pa ga ob drugih prireditvah ni bilo. Predsedstvo OK ZSMS meni, da je na ta način prišlo do diskriminacije dela mladih.«

SLAVKO TARNAN

26

Jedrski raziskovalci S tragiko ovenčani kralji naših dni

»Izkušnje, ki so jih raziskovalci dobili pri izdelavi atomskih bomb, kažejo, da z vsakim raziskovalnim delom položimo neomejeno moč v roke tistim, ki jim ne zaupamo, da bodo z mogočnimi orožji pametno ravnali. Na današnji stopnji civilizacije pomeni razširjanje podatkov o nekem orožju le to, da bodo tisto orožje kmalu uporabili v vojni... Sklenil sem, da ne dovolim objaviti nobenega svojega dela, ki bi lahko koristilo neodgovornim militaristom.«

ameriški raziskovalci odločno odklonili. Opirali so se na odgovor, ki ga je prejel matematik Wiener: v njem je napisano: »Nihče ne ve, kakšni bodo rezultati raziskav, še manj pa lahko kdorkoli reče, kakšen bo končni rezultat pri praktičnem raziskovalnem delu.«

Angleška raziskovalka Kathleen Landisdale je odgovorila na to izjavo takole: »V raziskovalnih delih, ki so sama po sebi dobra, je vedno skrito nekaj tveganja, saj jih neodgovorni ljudje lahko zlorabijo. Toda, če vemo, da je namen naših raziskav slab, celo zločinski, ostaja osebna odgovornost nad nami.«

Le redki raziskovalci zahodnega sveta so se držali takih načel. Vedeli so, da jim takšno stališče ogroža prihodnost. Nekateri so bili pripravljeni na žrtve in so se odrekli ka-

rieri. Junija 1950 je izbruhnila korejska vojna, takoj nato so se mnogi raziskovalci, ki so bili do tedaj proti oboroževanju, vrnili v laboratorije. Menili so, da je to njihova domovinska dolžnost. Med njimi je bil tudi Hans Bethe. Pozneje je svojo odločitev pojasnil takole:

»Upal sem, da bom s svojim delom dobil jasn odgovor na vprašanje, ali je H - bomba izvedljiva ali ne. Če bi dokazal, da zadeva ni izvedljiva, bi bila to za ZDA najboljša rešitev. Priznati moram, da so me še vedno mučile skrbi o moji odločitvi pri sodelovanju izdelave H - bombe. Stalno me je spremljal občutek, da delam napačno. In vendar sem delal.«

V resnici pa je Bethe s svojim izjemnim znanjem bistveno prispeval k izdelavi bombe, ki jo je sovražil in se proti njej tudi boril. Uspešen upor proti H - bombi, ki so ga v začetku vodili jedrski raziskovalci, je kmalu zvođenel. Pozneje so se priključili projektu Super, kot so imenovali izdelavo H - bombe.

Vzmet, ki poganja sodobne raziskovalce

Na srečanju v Princetonu, 19. junija 1951, so se zbrali vsi, ki so imeli kaj besede

pri projektu: J. Norris Bradbury — šef laboratorija v Los Alamosu, dr. Northeim — vodilni raziskovalec pri H - bombi, Johnny von Neumann — ki je veljal za najbolj razgledanega oborožitvenega strokovnjaka, dr. Teller, dr. Bethe, dr. Fermi in vodje vseh laboratorijev. Vprašanje so obdelovali dva dni. Dr. Teller, oče H - bombe, je skiciral na tablo ustroj in vse, kar spada zraven k uspešni izdelavi termonuklearnega orožja.

Gordon Dean, predsednik komisije za jedrsko energijo, je takole doživel to srečanje: »Teller nas je seznanil s podrobnostmi termonuklearne bombe. Rad bi povedal rešitev, toda to je bila skrbno varovana skrivnost jedrskega programa. Brez izjeme so bili vsi močno navdušeni, saj so končno dobili v roke otipljivo stvar. Medsebojna trenja so bila pokopana, vsi so se zavzeli za nov program. Računali so, da orožje lahko izdelajo v enem letu. Posvet je vodil Oppenheimer, ki je živahno sodeloval v razpravi. Bil je videti zadovoljen. Ob zaključku srečanja so vsi svečano obljubili — sodeloval bom.«

Vsiljuje se vprašanje, zakaj so raziskovalci podlegli novi blesteči zamisli, kljub prejšnjim pomislekom? Oppenheimer se spominja: »Ko smo oktobra 1949 odsvetovali izdelavo H - bombe, še nismo poznali podrobnosti iz srečanja v začetku leta 1951.«

Plameneči upor — ogenj goreče slame

Ostro stališče, ki ga je zavzel Wiener, Einstein pa na tistem uporabil, so ostali

Proizvodnja v juliju

(Nadaljevanje s 1. strani)

TOZD Ploščati program

Še slabše rezultate kot v juniju je ta TOZD dosegla v juliju in je glavni krivec za zelo slabo izpolnjevanje planskih obveznosti Železarne. Glede na NIŽJI operativni program je bila skupna proizvodnja dosežena z 82 %, končna za prodajo s 85,2 %, sama prodaja pa s 83,1 %.

Edina svetla točka te TOZD v letošnjem letu je Hladna valjarna Bela, ki skoraj vedno izpolni planske obveznosti.

Valjarna bluming — štekel

Še večji kot v juniju je bil izpad proizvodnje v juliju, saj je bila skupna proizvodnja glede na nekoliko višji operativni program dosežena le 80 %, končna za prodajo pa z 82,1 % glede na gospodarski načrt.

Vzrok izpada proizvodnje je popolnoma drugačen kot v juniju, ko je zaradi različnih vzrokov pred globinskimi pečmi ostalo okoli 9.000 ton surovega jekla. V juliju je ob tem, da zalogo pred globinskimi pečmi skoraj nismo zmanjšali, zmanjkalo jekla v adjustaži zaradi izredno slabega izplena, precej tudi na račun slabe kvalitete jekla. Tako je prišlo do pomanjkanja vložka za obrate za Valjarno bluming — štekel, kakor tudi za lastno prodajo. Nekaj nižja proizvodnja je tudi na račun slabih mehanskih rezultatov (dvakratna termična obdelava), pa tudi dimenzijskih odstopanj in s tem do ponavljajoča predvsem izvoznih naročil.

Valjarna debele pločevine

Zaradi pomanjkanja naročil navadnih kvalitete in storitev prevajanja je bil operativni program nižji, dosežen pa pri skupni proizvodnji samo s 70 %, pri končni za prodajo pa s 66,7 %.

Proizvodnja je izpadla zaradi pomanjkanja naročil navadnih kvalitete in C-jekel, velikega števila pozicij ob majhnih naročenih težah, nedoseganja predvidenih mehanskih lastnosti in zato ponovne termične obdelave, delnega pomanjkanja delavcev in zaradi izpada proizvodnje v Valjarni bluming. Primanjkovalo je vložka, tako sta progna in tudi Custodis peč občasno mirovali.

Hladna valjarna Bela

Bistvenih problemov glede oskrbe z vložkom ni bilo, čeprav so jim pošli noži za CBL linijo in je bilo potrebno nerjavno pločevino rezati na Bronx škarjah v adjustaži štekel. Glede na gospodarski načrt sta bili izpolnjeni tako skupna proizvodnja (100,7 %) kakor tudi končna za prodajo (103,1 %).

Hladna valjarna Jesenice

Operativni program je bil precej nižji od gospodarskega načrta zaradi pomanjkanja naročil širokih dimenzij in pomanjkanja delavcev.

Z dobrim delom (tudi na proste sote) pa so ta plan presegle pri skupni proizvodnji za 6,5 %, pri končni za prodajo pa za 2,3 %.

Profilarna

Tako velikega izpada proizvodnje oziroma nedoseganja planskih obvez v tem obratu še ni bilo.

V primerjavi z gospodarskim načrtom je bila skupna proizvodnja dosežena samo 61 %, še malenkost slabše pa končna za prodajo — 60,2 %.

Da je prišlo do tako slabih rezultatov, je krivo predvsem pomanjkanje vložka, ker so na Bronx škarjah v Valjarni bluming — štekel rezali prioriteto nerjavno pločevino, ki bi sicer po normalni tehnološki poti morala biti razrezana v Hladni valjarni Bela na CBL liniji.

Delno je proizvodnja izpadla tudi zaradi okvare proge Rossi 1, ki dva dni ni obratovala.

Vratni podboji

Podbojarji so naredili 68 ton podbojev, kar je 104,6 % izpolnjeni operativni program.

TOZD Okrogli program

Že drugi mesec zapored gredo tej TOZD vse čestitke, saj so z operativnim programom načrtovane količine dosegli tako v skupni proizvodnji s 101,3 %, kakor tudi pri končni za prodajo s 107,6 %, samo prodajo oziroma odpremo pa s 106,2 %.

V tej TOZD ni obrata, ki ta mesec ne bi dosegel načrtovanih obvez pri končni proizvodnji za prodajo.

Valjarna žice in profilov

Kljub občasnim težavam, predvsem pri asortimentu vložka (patentirana žica), je obrat izpolnil načrtovane obveznosti tako pri skupni proizvodnji s 100,5 %, kakor tudi pri končni za prodajo s 120,7 %, kjer pa je bil operativni program nižji od gospodarskega načrta zaradi preusmeritve jekla v Jeklovlek in Elektrode.

Žičarna

Je edini obrat v tej TOZD, ki ni dosegel z operativnim programom načrtovane skupne proizvodnje (96,8 %). Vzroki so v pomanjkanju delavcev in v veliki odsotnosti (dopusti, bolovanje), včasih pa je primanjkovalo tudi patentirane žice. Boljša je bila končna proizvodnja za prodajo, in sicer 100,7 % glede na gospodarski načrt.

Jeklovlek

V tem obratu so sedaj tudi že ob novih strojih našli sami sebe in hočejo dokazati, da bodo tudi letos med najboljšimi ali celo najboljši.

Tako skupno kakor tudi končno proizvodnjo za prodajo so izpolnili s 104,6 % glede na gospodarski načrt.

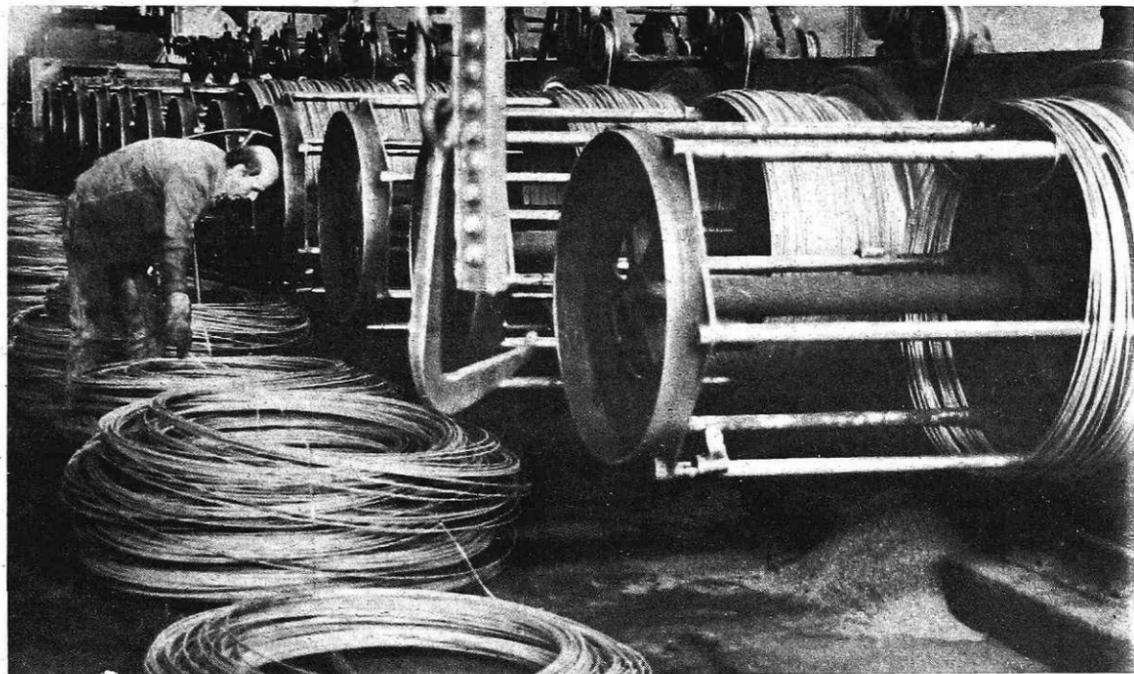
Elektrode

V primerjavi z gospodarskim načrtom je bila skupna proizvodnja dosežena s 108,3 %, končna za prodajo pa s 103,3 %. Načrtovana proizvodnja ni bila dosežena le pri varilnih žicah zaradi pomanjkanja dobave vlečene žice (Žičarna) in pri aglomeriranih praških, kjer je proizvodnja ustavljena zaradi pomanjkanja naročil.

Žebljarna

Podobno kot ostali v tej TOZD so tudi žebjarji kljub določenim težavam delali dobro in izpolnili z gospodarskim načrtom predvideno proizvodnjo žebjev 101,2 %.

Miloš Piščanec

Patentirna žica (foto: I. Kučina)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO ZA MESEC JULIJ 1987

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA				GOTOVA PROIZVODNJA				ODPREMA		
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
TALILNICE skupaj	41.510	43.660	43.576,2	105,0	99,8	—	—	10,1	—	—	10,1
PLAVŽ	7.200	7.200	7.693,3	106,9	106,9	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA I	22.150	24.300	24.307,5	109,7	100,0	—	—	—	—	—	—
— SM	6.200	10.200	10.816,9	174,5	106,1	—	—	—	—	—	—
— EL	15.950	14.100	13.490,6	84,6	95,7	—	—	—	—	—	—
— ASEA	6.850	7.050	6.997,0	102,2	99,3	—	—	—	—	—	—
— LM	8.950	6.900	6.331,7	70,8	91,8	—	—	—	—	—	—
— BBC	150	150	161,9	107,9	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA II	12.000	12.000	11.414,9	95,1	95,1	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	160	160	160,5	100,3	100,3	—	—	—	—	—	—
— jeklo	159	159	159,1	100,1	100,1	—	—	10,1	—	—	10,1
— kovino	1	1	1,4	140,0	—	—	—	—	—	—	—
PLOŠČATI Progr. skupaj	47.270	46.325	37.998,4	80,4	82,0	20.660	19.835	17.049,8	82,5	86,0	16.509,2
BLUMING-ŠTEKEL	29.470	29.770	23.513,9	79,8	79,0	4.240	4.240	3.482,2	82,1	82,1	3.077,9
— bluming	15.770	15.270	12.317,5	78,1	80,7	170	170	176,4	103,8	103,8	163,8
— štekel	11.500	12.300	9.187,9	79,9	74,7	1.870	1.870	1.302,7	69,7	69,7	1.168,9
— štekel storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	2.200	2.200	2.008,5	91,3	91,3	2.200	2.200	2.003,1	91,1	91,1	1.745,2
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.200	5.250	3.674,5	59,3	70,0	5.500	5.000	3.332,9	60,6	66,7	2.999,2
— valjarna debele pločevine	5.750	5.250	3.674,5	63,9	70,0	—	—	—	—	—	—
— valjarna debele pločevine storitve	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	7.800	7.800	7.850,8	100,7	100,7	7.210	7.210	7.433,8	103,1	103,1	7.505,8
— hladna valjarna Bela	7.250	7.250	7.491,8	103,3	103,3	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Bela storitve	550	550	359,0	65,3	65,3	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.100	1.740	1.853,4	88,3	106,5	2.060	1.700	1.739,0	84,4	102,3	1.737,2
— hladna valjarna Jesenice	2.100	1.740	1.768,5	84,2	101,6	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Jesenice storitve	—	—	84,9	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.700	1.700	1.037,8	61,1	61,1	1.650	1.620	993,9	60,2	61,4	1.120,7
— HOP	1.470	1.515	974,3	66,3	64,3	1.460	1.465	930,4	63,7	63,5	1.075,9
— HOP storitve	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— rondele	110	110	63,6	57,8	57,8	110	110	63,5	57,7	57,7	45,2
— diski storitve	30	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— deli za cest. ogr.	80	45	—	—	—	80	45	—	—	—	—
VRATNI PODOBOJI	—	65	68,0	—	104,6	—	65	68,0	—	104,6	68,4
OKROGLI Progr. skupaj	14.170	14.040	14.222,6	100,4	101,3	8.340	7.870	8.468,8	101,5	107,6	8.358,7
VALJARNA ŽICE	6.640	6.640	6.674,7	100,5	100,5	1.570	1.100	1.327,9	84,6	120,7	1.136,6
— valjarna žice	6.640	6.640	6.674,7	100,5	100,5	—	—	—	—	—	—
— valjarna žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	3.130	3.000	2.904,4	92,8	96,8	2.190	2.190	2.204,4	100,7	100,7	2.136,0
— žičarna	3.130	3.000	2.904,4	92,8	96,8	—	—	—	—	—	—
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
JEKLOVLEK	2.240	2.240	2.343,8	104,6	104,6	2.220	2.220	2.321,5	104,6	104,6	2.511,4
— jeklovlek	2.240	2.240	2.343,8	104,6	104,6	—	—	—	—	—	—
— jeklovlek storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ELEKTRODE	1.610	1.610	1.743,2	108,3	108,3	1.510	1.510	1.560,6	103,4	103,4	1.516,4
— elektr. + varil. žica	1.270	1.270	1.333,1	105,0	105,0	1.270	1.270	1.328,7	104,6	104,6	1.274,8
— varil. žica storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varil. prašek	130	130	75,9	58,4	58,4	130	130	75,5	58,1	58,1	85,2
— siha el. masa	50	50	72,0	144,0	144,0	50	50	72,0	144,0	144,0	72,0
— o. njevdrž. mat.	160	160	262,2	163,9	163,9	60	60	84,4	140,7	140,7	84,4
Elektr. odg. Zagreb	—	—	—	—	—	300	300	500,0	166,7	166,7	500,0
Žeblj. ene	550	550	556,5	101,2	101,2	550	550	554,4	100,8	100,8	558,3
SKUPAJ	102.950	104.025	95.797,2	93,1	92,1	29.000	27.705	25.528,7	88,0	92,1	24.878,0
Storitve	—	—	—	—	—	1.040	580	443,9	42,7	76,5	440,9
ŽELEZARNA	—	—	—	—	—	30.040	28.280	25.972,6	86,5	91,8	25.318,9

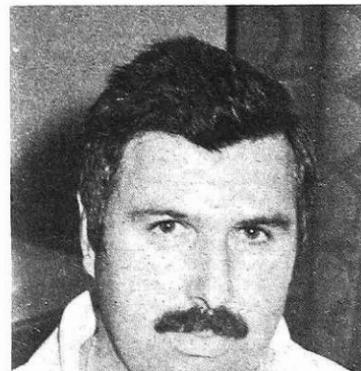
Železarji, prejemniki državnih odlikovanj

Ob občinskem prazniku so zaslužnim in aktivnim Jeseničanom podelili občinska priznanja in državna odlikovanja. Prejeli so jih tudi naši sodelavci: Slavko Dežman, Janko Kelbl, Janez Babič, Stane Horvat, Pavel Dimitrov in upokojeni Ivan Kavčič.

JANEZ BABIČ je za svoje dolgoletno aktivno družbenopolitično delo prejel **medaljo dela**. Aktivno je deloval v sindikatu Železarne na športnem in kulturnem področju kakor tudi v delovni skupnosti E-TKR-NG, kjer je zaposlen, in v krajevni skupnosti. Sedaj je aktiven v odboru za delovna razmerja in delegaciji za telesno kulturo delovne skupnosti, pri ZRVS Javornik-Koroška Bela skrbi za sodelovanje z društvi in organizacijami, aktiven je tudi v planinskem društvu, zvezi vaditeljev, učiteljev in trenerjev Slovenije, v smučarskem klubu Blejska Dobrava pa trenira mlade smučarje.

Rodil se je 22. decembra 1953 na Jesenicah v delavski družini. Izučil se je za strojnega ključavničarja in se leta 1973 zaposlil v Železarni Jesenice kot vzdrževalec v Jeklarni. Ob delu je dokončal srednjo tehnično šolo. Po vrnitvi iz JLA se je zaposlil v delovni skupnosti E-TKR-NG na oddelku investicijske dokumentacije.

SLAVKO DEŽMAN in **JANKO KELBL** sta za svojo družbenopolitično aktivnost in vestno strokovno delo prejela **medaljo zaslug za narod**. Slavko Dežman se je rodil 17. februarja 1949 v Žirovnici. Po končanem šolanju se je zaposlil v elektro jeklarni kot jamski pomočnik, že po nekaj mesecih pa je postal livni vodja.

Na raziskovalnem oddelku je zaposlen od leta 1976, ko je dr. Brudarju začel pomagati pri uvajanju računalništva. Spoznal je uporabo različnih statističnih metod na računalniku in kmalu postal vodja novoustanovljenega oddelka za interno standardizacijo. Na oddelku so izdelovali analize in uvajali interne standardizacije, s čimer se ukvarja tudi sedaj. Sodeluje pri projektu krmiljene proizvodnje, ki je v bistvu interna standardizacija izdelkov in nov način opisovanja tehnologije, kar bistveno prispeva k boljši operativni pripravi proizvodnje.

Kot vodja skupine za pripravo procesa skrbi za to, da bo zgrajena nova banka podatkov, oziroma bodo vpisani vsi izdelki naše železarne glede na njihove tehnološke lastnosti in metalurške značilnosti. Sodeluje tudi pri projektu ORDER ENTRI, kjer skrbi za poučevanje delavcev, ki bodo v proizvodnji zajemali podatke za obdelavo na računalniku.

Najbolj je aktiven v ZRVS ter v sindikatu, kjer dela od prvih dni. Delaven je tudi v samoupravnih organih Železarne in delovne skupnosti ter v krajevni skupnosti Žirovnica, kjer je za 12 let dela v ZRVS prejel priznanje. Veliko se ukvarja s športom, predvsem s kolesarjenjem, tekoma na smučeh in lokostrelstvom, pa tudi v hribe rad zahaja.

Janko Kelbl je v naši železarni od leta 1968, ko je kot pripravnik delal v Hladni valjarni Jesenice in v Žičarni kot vzdrževalec. Leta 1969 je začel opravljati sedanje delo na sektorju novogradenj. Sedaj opravlja dela vodje velikega objekta v gradnji, zato se področje njegovega dela menjuje glede na posamezne projekte.

Rodil se je 9. januarja 1950 v delavski družini v Ajdovščini. Po končani osnovni šoli je na Jesenicah dokončal srednjo tehnično šolo strojne smeri in se zaposlil v Železarni. Bil je vodja projektov Vratni podboji, Profilarna, HV Bela in Finalizacija debele pločevine, sedaj pa vodi gradnjo nove lužilnice na Jesenicah.

Veliko je deloval v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah Železarne in delovne skupnosti ter v športu, kjer pomaga pri organizaciji in izvedbi smučarskih prireditiv od Planice in Kranjske gore do tekmovanja za »zlato lisico« na Pohorju. Kot član sodniške ekipe je bil tudi na olimpiadi v Sarajevu, v Planici pa skrbi za merjenje dolžin in časov.

STANE HORVAT je za svoje vestno delo, dober odnos do sodelavcev in družbenopolitično aktivnost prejel **red dela s srebrnim vencem**. Rodil se je 8. aprila 1928 na Jesenicah. Po končani poklični šoli se je zaposlil v naši železarni. Sedaj opravlja dela izmenskega delovodje v Jeklovleku. Zaposlen je od leta 1945, ko je začel delati kot orodjar v mehanični delavnici in kasneje kot ključavničar v Transportu. Od leta 1957 je zaposlen kot delovodja hladne obdelave v Jeklovleku.

Svoje delo opravlja vestno, skrbi za dobro organizacijo dela in koriščenje delovnega časa, za varno delo ljudi in dobro delo samoupravne delovne skupine, ki jo vodi. Do sodelavcev je objektivni in tovariški, mlajše in novosprejete delavce uvaja v delo, nudi neposredno strokovno pomoč za priučetev na posamezno delovno mesto.

Je tudi družbenopolitično aktiven, predvsem v temeljni organizaciji in krajevni skupnosti. Bil je predsednik odbora za gospodarstvo in delavskega sveta Jeklovleka, sedaj pa je tudi član društva izumiteljev in tehnikov Železarne.

Pomembno družbeno odlikovanje je torej prejel za 38-letno uspešno delo na strokovnem in družbenem področju ter kot inovator.

PAVEL DIMITROV in **IVAN KAVČIČ** sta za svoje dolgoletno delo predvsem v samoupravnih organih in društvi prejela **red zaslug za narod s srebrno zvezdo**. Pavel Dimitrov se je rodil 7. septembra 1937 v Božici pri Leskovcu. V rojstnem kraju je dokončal osnovno šolo, leta 1951 pa se je s starši preselil na Hrušico, od koder je njegova mati. Izučil se je za kovinostrojarja in se leta 1955 zaposlil v Železarni, najprej v Hladni valjarni Jesenice kot valjavec, nato pa je sedemnajst let delal v delavnici votličarne v Žičarni. Leta 1972 je ob delu uspešno dokončal srednjo strojno šolo in postal delovodja v novi TOZD Vratni podboji. Vodil ga je štiri leta. Leta 1979 se je zaposlil na oddelku za zaščito industrijske lastnine, kjer opravlja dela

Pavel Dimitrov (foto: S. Kokalj)

in naloge tehničnega analitika. Bil je tudi inovator in prijavil je pet inovacij.

Aktiven je predvsem na športnem in kulturnem področju, večina železarjev pa ga pozna kot dolgoletnega gorskega reševalca in planinca ter organizatorja pohodov železarjev in vodnika. Deloval je tudi v samoupravnih organih sestavljene organizacije, Železarne, delovne skupnosti in krajevne skupnosti, v društvu inovatorjev in avtorjev tehničnih izboljšav pa je predsednik komisije za razstave. Za 25 let aktivnega dela pri gorski reševalni službi je prejel zlati znak, za dolgoletno delo v planinskem društvu pa posebno priznanje.

Na kulturnem področju je bil zelo aktiven kot predsednik občinskega odbora za načrtovanje kulture in v zvezi kulturnih organizacij. Dvajset let je že član DPD Tone Čufar, kjer zadnja leta dela kot koreograf v folklorni skupini. Svoj prosti čas preživlja na svojem vrtu, saj mu je gojenje vrtnic največje veselje.

Ivan Kavčič se je rodil 15. maja 1930 na Javorniku na Jesenicah. Po končani osnovni šoli se je izučil za ključavničarja in se leta 1947 zaposlil v valjarnah na Javorniku kot ključavničar v mehanski delavnici. Po odsluženem vojaškem roku se je vrnil v mehansko delavnico, kjer je kmalu, ko je naredil delovodsko šolo, postal delovodja. Od leta 1960 je delal kot delovodja vzdrževanja v težki predelavi na Javorniku, od leta 1967 pa kot asistent za delovne naprave.

Zadnja leta pred upokojitvijo je delal v Remontnih delavnicah kot gradbeni inšpektor in nadzornik za električna in mehanska dela. Upokojen je bil maja 1985. leta.

Vsem letošnjim nagrajencem iskreno čestitamo in jim želimo še veliko delovnih uspehov in osebne sreče!

Lilijana Kos

Zgodovinska obletnica na Koroški Beli

Jutri, 14. avgusta, bo minilo 70 let, odkar je skupina italijanskih letal med prvo svetovno vojno z zažigalnimi bombami uničila vas Koroško Belo. Tega dogodka se spominjajo še vsi starejši vaščani na Koroški Beli.

Tako je pred kratkim Martin Noč pripovedoval, da je usodnega dne opazoval prihod skupine letal in samo bombardiranje vasi. Stanovanjske hiše in gospodarska poslopja so bila v večini lesena, zato se je ogenj hitro razširil in v razmeroma kratkem času upepelil 45 hiš v zgornjem delu vasi Koroška Bela. Takrat je pogorelo tudi ostrežje z zvornikom župnijske cerkve. Martin Noč se spominja, da so vaščani lahko rešili le najnujnejše in se umaknili v bližino vasi.

Naslednji dan so se vaščani vrnili v vas, toda nekaj časa je minilo, preden so jo lahko obnovili in zgradili zidane hiše in gospodarska poslopja. Na Kresu nad Koroško Belo so našli tudi bombo, ki so jo pozneje strokovnjaki uničili.

Požar je vaščane zelo prizadel, saj so v nekaj urah izgubili vse svoje imetje. Razmere med vojno so bile že tako dovolj težke. Primanjkovalo je hrane, pa tudi moških za delo je bilo v vasi malo. Nekateri so bili še vedno na frontah, ostali pa so v obratih železarne — takratne Kranjske industrijske družbe — delali po 12 ur dnevno.

Bombardiranja so se spomnili tudi pred kratkim, ko je Gasilsko društvo Koroška Bela praznovalo 90-letnico obstoja in delovanja.

Požig Koroške Bele je vaščane vzpodbudil, da so se še bolj oprijeli

Obvestilo udeležencem predstave »Miklova Zala«

Organizatorji — Zveza kulturnih organizacij Jesenice, občinski svet zveze sindikatov Jesenice in odbor za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice, obveščajo prijavitelce za ogled »Miklove Zale« v Svatnah pri Sentjakobu na avstrijskem Koroškem, da bodo glede na razpis in množično prijavo (350 oseb — sedem avtobusov) odhodi avtobusov v soboto, 15. avgusta:

— avtobus številka sedem (7) bo ob 16.45 odpeljal izpred osnovne šole v Žirovnici brez postankov do parkirnega prostora pred Železarno Jesenice. Potniki brez sedežev se na parkirnem prostoru presedejo v avtobus številka šest (6);

— avtobus številka šest (6), ki bo odpeljal s parkirišča pred Železarno Jesenice ob 17. uri, bo ustavljal: na Hrušici (stara avtobusna postaja), na Dovjem, Log — Kranjska gora, Kranjska gora — avtobusna postaja, Podkoren — Križišče;

— avtobus od številke ena (1) do pet (5) bodo odpeljali ob 17. uri s parkirišča Železarne Jesenice brez postankov.

Od meje naprej bodo avtobusi skupno nadaljevali pot. Opozarjamo prijavitelce, ki so ob prijavi navedli druge vstopne postaje, da tega ne moremo upoštevati in naj se potrudijo do parkirišča Železarne Jesenice. Odhod avtobusov je ob vsakem vremenu. Udeležencem priporočamo, da se topleje oblečejo, za »rezervo« pa vzamejo tudi dežnike.

Ne pozabite veljavne potne liste oziroma maloobmejne prepustnice.

Organizatorji

Dve pomembni pridobitvi ob gasilskem jubileju

V soboto, 1. avgusta, so ob 95-letnici Gasilskega društva Kranjska gora in ob praznovanju občinskega praznika občine Jesenice v Kranjski gori predali namenu dve pomembni pridobitvi za požarno varnost v kraju. To sta požarni bazen v Logu in nov orodni avto TAM 80 T.

Pred leti je že bil zgrajen požarni bazen s kapaciteto 60 kub. m vode pred hotelom Razor. S tem bazenom je poskrbljeno za požarno vodo za gornji del Kranjske gore. Potrebe pa so narekovala podobna bazena še v Logu. In tako so se leta 1983 kranjskogorski gasilci odločili, da začnejo z gradnjo požarnega bazena v spodnjem delu Kranjske gore. Iskali so idealno lokacijo, ki naj bi imela stalen in naraven pritok vode, naj bi bila v središču naselja in naj bi imela lahek dostop. Tako lokacijo so našli in pridobili še vso ostalo dokumentacijo, ki je bila potrebna za gradnjo. Denar za gradnjo sta prispevala SIS za požarno varnost Jesenice in občinska gasilska zveza Jesenice. Bazen so gradili tri leta, gradbena dela je izvajal Kovinar z Jesenic, brezplačen izkop gradbene jame pa je naredilo podjetje za urejanje hudournikov. Pri zasutju bazena in zunanji ureditvi so brezplačno sodelovali še SGP Gradbinec — gradbena enota Jesenice, avtoprevoznika Ludvik Demec iz Kranjske gore in Paulus z Dovjega ter hotelsko podjetje Gorenjka TOZD Žičnice Vitranc. Veliko prostovoljnega dela so opravili gasilci iz Kranjske gore, saj je bilo na bazenu narejenih preko 1.200 udarniških ur. Novi bazen v Logu ima zmogljivost 120 kub. m vode.

Zaradi požarne varnosti v gornjesavski dolini so morali zamenjati tudi dotrajani orodni avto. Gasilsko

društvo Kranjska gora je v sodelovanju z občinsko gasilsko zvezo, ki je prispevala 3 milijone 800 tisoč din, zbralo milijon 200 tisoč din. Denar so prispevale delovne organizacije in obrtniki v kraju ter delovne organizacije po Sloveniji, ki imajo v Kranjski gori svoje počitniške domove ali počitniške kapacitete. Nov gasilski avto so kranjskogorski gasilci dobili pred enim letom, za notranjo preureditev in opremo pa sta poskrbela prizadevna gasilca Milan Oblak in Ahmed Harbaš.

Delavnim in prizadevnim gasilcem so podelili tudi posebna priznanja Gasilskega društva Kranjska gora. Plakete društva so prejeli: Alojz Kosmač, Janez Pristavec, Ivko Blenkuš, Milan Oblak, Ahmed Harbaš in Ignac Šubič. Nov požarni bazen in nov orodni avto sta uradno predala namenu predsednik KK SZDL Kranjska gora Anton Robnik in predsednik občinske gasilske zveze Jesenice Anton Arh.

Sledila je sektorska vaja, ki so jo izvedli gasilci gasilskih društev iz Gozd — Martuljka, Podkorena in Kranjske gore.

A. Kerštan

Slovesna otvoritev požarnega bazea v Logu (Foto: A. Kerštan)

Koroška Bela po napadu italijanskih letal 14. avgusta 1917

Marjan Kolar:

Mirna stavka

Torej je bilo nekaj drugega vmes, a kaj, niso iztuhali. Vedeli so le, da so delali v redu ves mesec, vsaj nič slabše kot druge mesece, pa vseeno niso prislužili dovolj za življenje. Kakšen smisel je torej še imelo delati? Kakšen smisel je imelo govoriti ali celo kričati? Oni niso bili kričavi, nikoli ne. Kaj naj bi tudi vpili, saj jim nihče ni povedal.

Ko bi se kdo od njih vsaj napil korajže v vamp in zaklel, da bi se razleglo po hali: hudič, hudič, hudič! ter bi jih predramilo. A ni bil nobeden pijan, le vsi tako prekleto trezni in boječi in tihi, da že ni bilo več človeško in je mrazilo od njihove tišine ter jih je lastni molk tlačil še bolj k tlom, v prah in odpadke in v hromeč strah, kako bodo živeli ves ta mesec, ki je bil pred njimi.

Ali so le videli tekanje in skakanje vodilnih tovarišev okrog sebe, ali so kaj slišali, kaj sta jim govorila obratovodja in nato direktor, ali so sploh razumeli in čakali pravih besed, ki pa jih ni bilo, da so nemo občepeli na tleh? Tega Černjak ni vedel in tudi drugi ne, le oni sami, oni pa so molčali.

Ko je zagledal spodaj pred 25-tonsko gost šop dedov, se je Černjak najprej prepričal, da je njegova peč v redu kuhala, potem pa jo je predal pomočniku in se spustil po stopnicah k njim.

— Kaj pa livarna? je vprašal takrat Fonza.

— Livarna dela!

— In valjarna? je hotel vedeti Tonč.

— Tudi valjarna dela!

Dedi so se najprej butasto resno zazijali drug v drugega, potem pa so počasi doumeli pomen besedne igre in jo po vrsti povzeli:

— Kovačnica dela!

— Mehanična dela!

— Promet vozi!

— Jeklovlek dela!

— Topilnica tudi dela! je trdo zabrusil Černjak, da so se spogledali pol jezno, pol v zadregi, vsi umazani in znojni, vsi iste barve oblek, čelad, rokavic in čevljev.

— Riti smo! je prvi zaklel Jože.

— Ne riti, vampi naših bab in otrok!

— Naše plače so bile danes kar v redu! je pičil Fonza.

— Se že pečejo in kuhajo doma!

— Plače v vseh obratih so bile v redu, razen v čistilnici. Zato tudi vsi tako pridno delamo.

— Ali naj se razočemo zanje?

— Nismo ne preštetih ne sortirani, da bi lahko komu pomagali, se je umikal Tonč.

— Na delavskem svetu bi zanimali kaj!

— Če pravite tako, tudi prav! je pljunil Černjak in se napol zasukal nazaj k stopnicam.

— Direktor jim je menda obljubil, da bodo strokovne službe stvari preučile in uredile.

— In oni?

— Nič, kar naprej sedijo.

— Tistih sedemdeset plač bi pač lahko ta čas že desetkrat na novo izračunali, je usekal Fonza.

— Prekleti birokrati v pisarnah!

— Saj ne gre za plače, je vedel Tonč.

— Za kaj pa potem?

— Za sramoto cele tovarne.

— A tako? Čistilcem gre za plače, tovarni pa za sramoto in se zdaj ne morejo zmeniti, kaj je bolj važno!

— Ampak kampiljci pa so, čistilci!

— Mi pa riti!

— Bolj suhe.

— Saj se bodo zmenili, da bo prav, je miril Tonč.

— Menda se bodo res, ko pa čistilci niso lakomni.

In je sledilo odpadno čvakanje, ki ga Černjak ni maral poslušati ne sedaj ne pozneje med malico, ni pa re-

kel niti besede, ko sta oba pomočnika bolj tekala po stopnicah in čez cesto k čistilnici kot okoli peči. Se ljubše mu je bilo, da je mogel delati, kot je bil vajen, in je imel mir. Tako je lahko odprl vratca, da se je zagledal v ognjeno talino in je po barvi plamenov vedel, kaj ji manjka ter ji potem nanosil vse potrebno kot živini, da je nato prežvekovala z zadovoljnim bobnenjem.

Ta dan ni več zijal nikamor po livni jami, saj je delala kot vsak dan, pa je podil misli od sebe tako, da je prevzemal najbolj vroča opravila sam. Zdjaj je spoznal, da se lahko poti tudi ob ubogi 3-tonski, in če je samo pomislil, kako jo je preklinjal pred nekaj dnevi ter se žrl do črev, ker bo zaradi nje čez mesec dni nesel par jurjev manj domov, potem pa se spomnil čistilcev, ki so dve uri pred koncem šifta še zmeraj molče stakali, mu je postalo od strahu bolj vroče kot od bližnje taline. In ko sta se pozneje pomočnika domislila, da je pravzaprav Černjak skoraj pol šifta delal sam, ter mu rekla, naj gre še on malo na zrak, prav zato ni odšel k čistilnici, ampak je na drugi strani pri skladišču ingotov globoko vdihnil večerni hlad.

Po železnarni so že prižigali luči. Od kovačnice do špedicije in naprej gor ob železnici do halde so mirno gorele rumeno in zeleno. Za hrbtom mu je zamolklo bobnela talilnica, na desni so razbijala kladiva, po čisti so hrumeli tovarnjaki, vse sam znani ropot in trušč, ki ga je na trenutke slišal, potem pa ga spet sploh ni dojel, ker ga je bil preveč poln.

Visoko nad železnico so skozi mrak mežikale luči samotnih kmetij, še dalje za njimi pa se je nekje v temi dvigal Kimperk. In ko je Černjak rekel »Kimperk«, se je zavedel, da ne mara več misliti na one v čistilnici, kakor nanje ta hip ni zares mislil nobeden od tistih, ki so delali po drugih obratih, delala pa je vsa železarna, medtem ko je mesto že dolgo praznovalo. Prav tako je praznovalo, kot so obrati delali, in če bi stal bliže glavnemu vhodu, bi slišal razposajene pesmi iz bližnjega bifeja in videl bi prve pijance, ki so se opotekali proti domu ali pa so samo iskali druge gostilne.

Po celem mestu so ta hip jedli in pili, razen v družinah čistilcev, toda teh je bilo komaj kakih sedemdeset, največ sto, in kaj je bilo to za mesto s sedem tisoč ljudmi?

Jedli so dobro prav tako pri Černjaku doma in jedel in pil bo on sam, ko se bo čez poldrugo uro vrnil domov. Jedel in pil, kot se pač je in pije vsakega petnajstega, in če Minka ne bo bolna, se bosta morda poza-

bavala še enkrat. Toda ne, saj bo doma zanesljivo čakal tudi Dolf, O vsakem petnajstem je prišel, nocoj pa je bila razen plače še stavka.

Ne, Černjak ni več maral misliti na čistilnico. In ko se je vrnil k peči, sta se tudi pomočnika že menila o dekletih in sobotnem plesu. Stavka malega obrata, ki je bila zdaj domala že osem ur enako tiha, ni bila več zanimiva.

Izbrana pesem

Primo Levi (1919 - 1987)

Slon

Kopljite: našli boste moje neverjetne kosti v tem zasneženem kraju. Bil sem truden od hoje in tovora in pogrešal sem toploto in travo. Našli boste punske novce in orožje pod plazovi: nesmisel, nesmisel! Nesmiselna je moja zgodba in zgodovina: Figo mar mi je bilo Rima in Kartagine! Zdjaj moja lepa slonovina, naš ponos, žlahtna in srpasta kot mesec, leži zdobljena med prodrom studenca. Nisem bil ustvarjen zato, da bi luknjal oklepe, pač pa, da bi izkopaval korenine in ugajal samicam. Mi se tepemo samo za samice, in pametno, brez prelivanja krvi. Hočete mojo zgodbo? Kratka je! Prebrisan Indijec me je privabil in ukrotil, Egipčan me je zavezal in prodal, Feničan me je prekril z orožjem in mi na hrbet naložil stolp. Bilo je nesmiselno, da sem prav jaz, stolp iz mesa, neranljiv, krotak in strašen, prignan na te sovražne gore, zdrčal po tem vašem, prej neznanem ledu. Ko pademo, za nas ni rešitve. Skilav pogumnež mi je dolgo iskal srce s konico kopja. Na teh od zahoda pomodrelih vrhovih se je razleglo moje odvečno in umirajoče rjovenje: »Nesmisel, nesmisel!«

(Objavljeno v reviji Dialogi 3-4-5/1986. Iz italijanščine prevedla Jolka Milič. Pesem izbrala Nada Sever.)

Jože Vidic

6

Pekoče poletje leta 1942

V zaporniški knjigi je pri Francu Ambrožiču s Poljšice pod opombo zapisano, da je bil 20. marca 1942 premeščen v Kraut. Za Franca Ambrožiča z Dovjega pa pod opombo piše, da je bil ustreljen 16. julija 1942. V resnici je bilo narobe.

Zanimivo je, da so prav 16. julija 1942 s tovarnjaki iz Krauta pripeljali nazaj v Begunje dve skupini zapornikov, ki so jih razvrstili že v taborišču. Vnaprej določeni zaporniki so se vrnili v begunjski zapor, drugo skupino pa so takoj odpeljali naprej v Škofovo zavode v Sentvid. V tej drugi skupini so bili samo obrtniki, ki so jih izbrali za delo pri prenovitvi nekaterih prostorov šentviškega taborišča. Tako je bil Ambrožič z Dovjega po naključju na tovarnjaku na dvorišču begunjskega zapora, ko so na drugi avtomobil naložili osem talcev in jih odpeljali na streljanje v Kovor.

Leta 1972 je brat Franca Ambrožiča z Dovjega dobil vabilo kovorske organizacije ZZB NOV, naj se udeleži komemoracije ob 30. letnici ustrelitve talcev, med katerimi je tudi njegov brat. Vabilo ga je začudilo in tako je Franc Ambrožič z Dovjega, ki je potem stanoval na Koroški Beli, po tridesetih letih izvedel, da je uradno mrtev že trideset let.

Pričevanje o streljanju Tržičanov

Osmega julija 1942 je smrt plesala po Tržiču. Proti tej črni plesalki so delovale čudne sile. Eden se je izvil iz njenega objema, ker ga je nekaj minut pred zadnjim plesom v želodcu tako zvil, da je moral takoj tja, kamor gre še cesar peš. Drugi se je rešil, ker je nekaj mizaril za nemškega orožnika. Tretji, ker se je njegova mati rodila na Dunaju in je znal nemško, četrti pa, ker se je rodil v Trstu.

Prvi koraki predsmrtnega marša so po Tržiču začeli odmevati ob petih zjutraj. Ob tej uri so orožniške patrulje začele buditi partizanske družine, če že niso bile budne zaradi odhoda v službo.

»Priselili vas bomo v lepše kraje na Bavarsko, da ne boste mogli pomagati hostarjem,« so s posmehljivim nasmeškom govorili družinam, ko so jih vodili na glavni trg, kjer sta že čakala dva avtobusa. Eden je stal bliže cerkvi in je bil obrnjen proti Ljubelju, drugi je stal v spodnjem delu trga, obrnjen

proti Kranju. Sicer pa sta oba avtobusa stala blizu občine, pred katero so ločevali moške od žensk in otrok. Ženske in otroci so morali v avtobus, ki je bil obrnjen proti Kranju, moški pa v avtobus, ki je bil obrnjen proti Podljubelju (tedaj Sv. Ani).

Moške so orožniki najprej peljali v občinsko pisarno, kjer so morali podpisati nekakšne listine.

Nič niso slepomišili, vsaj takšno je bilo ozračje v pisarni.

»Takole bo z vami,« jih je na občini nagoovoril nacist dr. Viljem Elbert, »odšli boste na delo na Koroško, vaše družine pa bomo preselili v taborišča na Bavarsko. Če boste zelo marljivi in se politično spametovali, jih boste občasno lahko obiskovali.«

Medtem ko so bili prvi moški že v enem, večina žensk in otrok pa v drugem avtobusu, se je med Tržičane prithotapila vznemirljiva vest: Ponoči so partizani vdrli v hišo dr. Viljema Elberta in ga nameravali ubiti, vendar je bil mož na to pripravljen in je že dlje časa spal v Tržiču. Njegova vila je stala zunaj mesta, precej daleč v zgornjem koncu. Partizani so mu zaplenili nekaj blaga in hrane ter odšli k drugemu izdajalcu, Petru Strupiju, Vazarjevemu po domače. Le - ta je na tedenjaj Ljubeljski, zdaj Koroški cesti št. 33, kupil Uršino hišo. Strupi je bil zaposlen v predilnici, sicer pa nekdanji petokolonec, ki je bil med okupacijo kot kulturbundovec in nacist imenovan za tržičkega podžupana. Kraju, kjer je bila njegova hiša, pravijo Čegelse, je pa kakšna dva kilometra od središča mesta proti Podljubelju.

Partizani so prišli v Strupijevo hišo in nanj streljali, lisjak pa je igralsko omahnil na tla in oblezal. Prepričani, da je mrtev, so partizani odšli.

O poskusu atentata na dr. Elberta in o atentatu na Strupija sta bila takoj obveščena nemška policija in ves okupatorski oblastveni stroj.

Partizani so streljali tudi na osebni avto, ki je prišel pod Strupija, nato pa so se umaknili v taborišče pod Zajmenovimi čermi. Peter Strupi je bil le rahlo ranjen v glavo in se je že čez dva dni vrnil iz golniške bolnišnice.

Ob teh dveh poskusih atentata so se Nemci sklenili temeljito maščevati.

Žrtve to treba izbrati iz tistih družin, iz katerih je kdo v partizanih. To je bilo tedaj splošno veljavno navodilo, ki ga orožniškimi postajam in policijskim enotam ni bilo treba vsakič ponavljati.

Pred avtobusom na trgu je Marjan Patarič v slovo poljubil ženo Marjo in hčerki Marjo in Marto, stari osem in devet let, nato pa je pod pazduho prijel sedemletnega Marjana in ga visoko, kolikor je bil, je mogel iztegniti roke, dvignil v zrak, ga spustil in poljubil rekoč: »Marjan, ne boj se! Kmalu se bomo videli. Vzdrži, pomagaj mami in sestricama! Jaz moram na delo na Koroško.«

V spremstvu orožnikov je Patarič odšel najprej na občino, kjer je napisal papirje, ki so bili potrebni za delo na Koroškem, potem

pa v avtobus, v katerem so bili sami moški. Štiriinšestdesetletnega Kristjana Jagodica so na občini spraševali, kje ima sina. Rekel je, da ne ve. Vedel pa je dobro, da je njegov sin Franc Jagodic - Krstan že od leta 1941 partizan.

V avtobusu se je Kristjan usedel bolj spredaj.

»Ne bodi no tako klavrn,« ga je skušal nekdo, ki je sedel za njim, spravi v boljše voljo. »Med vožnjo na Koroško bomo kartali.«

Čez nekaj minut je vstopil v avtobus mizar Tomaz Jerman. Kristjana je potrepal po rami, rekoč:

»Kristjan, ali veš, kaj te čaka? Kroglica! Pomagaj si, kakor si moreš. Jaz bom šel takoj ven, ker za orožnika Millbacherja nekaj delam.«

Po vojni je Kristjan Jagodic pripovedoval:

»Jaz sem se nato hitro obrnil in rekel nemškemu stražarju, ki je bil v avtobusu, da moram na stranišče, na veliko potrebo. Stražar me ni takoj pustil, temveč mi je grozil in rekel, naj ne govorim neumnosti. Potem sem se še enkrat obrnil in začel vleči hlače s sebe. Stražar je s piščalko poklical nekoga policajca, Korošca, in mu naročil, naj me pelje na stranišče in seveda takoj pripelje nazaj. Korošec me je peljal po veži občine in vprašal, ali vem, kje je stranišče. Ker sem mu pritrtil, me je brcnil v zadnjico in rekel, naj grem sam na stranišče. Šel sem na dvorišče, kjer sem se dolgo zadržal. Pobegniti ni bilo mogoče, ker je bilo preveč zastraženo. Svojega čuvaja nisem več videl, iskal pa ga tudi nisem. Nekaj časa sem še hodil po dvorišču, potem pa sem šel na občino v prvo nadstropje in se usedel na klop v veži.

Okrog enajstih dopoldne sta se v Čegelš vrnila Millbacher in Grau. Prvi je imel brzo-strelko, drugi pištolo. Ko me je Millbacher zagledal, je rekel: Schau! Der gröste Gauner ist aber da gelieben! Poglej, največji rokonjač je vendar tu ostal!

Vstopila sta v sobo, v kateri so bili še drugi orožniki. Med njimi sem videl nekoga majorja, ki je vodil preseljevanje (in streljanje na Čegelšah, česar pa Kristjan ni vedel). Vrata niso bila popolnoma zaprta. Prisluskoval sem. Millbacher je vprašal majorja, kaj naj naredijo z menoj. Majorjeva odgovora nisem slišal, razumel sem le Millbacherjev predlog, naj me ustrelijo na dvorišču, kakor tudi majorja, ki je rekel, da je v mestu prepovedano streljati, dovoljeno je le na periferiji.

Major je prišel ven in v nemščini vprašal, kdo je Jagodic. Vstal sem in odgovoril, da sem to jaz. Nato je vprašal, ali znam nemško. Odgovoril sem mu po nemško: Jawohl (da). To mu je bilo najbrž všeč. Poklical je orožnika in mu naročil, naj me odpelje v avtobus. Pred avtobusom me je orožnik vprašal, ali poznam koga od tistih, ki so v njem. Odvrnil sem mu, da očeta in sestri. Stopil sem v avtobus, ki je bil skoraj prazen.

Vedel sem že, da so bili moški, ki so bili prej z menoj v tem avtobusu in jih zdaj ni bilo več v njem, že postreljeni. Tega nisem nikomur povedal, dokler niso preseljenici zvedeli od tistih, ki so jih drugi dan pripeljali v Goričane.«

Z morišča v Čegelšah se je rešil samo češki državljani Rudolf Josef, ki mi je streljanje Tržičanov opisal takole:

»Bil sem v svoji brivnici na tedenjaj Ljubeljski, zdaj Koroški cesti v Tržiču, ko so me aretirali in nagnali v avtobus, v katerem so bili samo moški. Nobene stvari mi niso dovolili vzeti s seboj. Za atentat na Strupija še nisem vedel, čeprav je znano, da se pri frizerjih hitro vse zve.«

Najbolj hrupen je bil tržičski orožnik Franc Millbacher. Le - ta je iz avtobusa potegnili mizarskega mojstra Tomaža Jermana, ker je nekaj delal zanj, namesto njega pa je dal aretirati mene.

Z nami v avtobusu sta bila samo dva orožnika. Med seboj nismo smeli govoriti. Med vožnjo smo bili še vedno prepričani, da nas peljejo na delo na Koroško. Sedel sem spredaj in dobro videl, kaj se dogaja pred nami. Na Slugovem travniku je bilo vse zeleno policistov. Tedaj je bila to glavna cesta, ki je skozi Sv. Ano (zdaj Podljubelj) držala čez Ljubelj na Koroško. Desno v pobočju sloni Brišarjeva hiša, na levi strani ob cesti proti Podljubelju Toporiševa, nekaj metrov naprej pa Uršina hiša, ki jo je kupi Strupi in v kateri so ga tistega jutra skušali partizani ubiti. Avtobus se je ustavil nekaj metrov naprej od Strupijeve hiše, kjer smo morali izstopiti. Na travniku poleg njegove hiše so Nemci pogrnili dežni plašč in nam ukazali, naj vse, kar imamo v žepih, zložimo nanj.

Vse do tistega trenutka še nismo vedeli, kaj bo z nami. Ko smo izpraznili žepa in smo stali ob zidu Strupijeve hiše, je eden izmed policistov rekel po nemško, da je škoda šip na oknih. Tedaj nam je zavrela kri. Večina nas je razumela, kaj je mislil policist.

Našičev Stanko, gluhonem fant, ki je po naših obrazih in vedenju orožnikov spoznal, kaj ga čaka, je poleg mene pokleknil in s povzdignjenimi rokami kazal, da je gluhonem, in prosil, naj ga ne ustrelijo. Nekaj policistov pa mu je primazal kľofuto.

Nagnali so nas na drugo stran ceste. Kričimo, tulimo, prosimo...

Z desno roko sem se prijel za lestvico zadaj na avtobusu in se tako tresel, da se je od tega zibal ves avtobus. Strmel sem v policiste in orožnike pred seboj, ki so stali le nekaj metrov pred nami z namerjenimi brzo-strelkami in puškami. Po nemško sem se na ves glas drl, da nisem nič kriv in zakaj me hočejo ustreliti.

Major, ki je vodil streljanje, me je prijel za rame in povlekel naprej. Bil je Dunajčan. Vprašal me je, kako da govorim dunajski, narečje. Ves prestrašen sem izjecljal, da je bila moja mati rojena na Dunaju in da imam tam brata.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Po enomesečnem premoru se je 4. avgusta spet sestala izvršni svet OS Radovljica na 44. redno sejo. Na dnevnem redu je bila informacija o izvajanju gospodarskih investicij, analiza razmer v gorenjski industriji ter materialnih potreb in možnosti za njeno posodabljanje. Seznanili so se s statističnimi podatki o gospodarstvu v prvem polletju 1987, sklepali o prenosu sredstev za pospeševanje malega gospodarstva ter o nujnih ukrepih proti lubadarju v zasebnih gozdovih. Dogovorili so se tudi o sanaciji stanja na lokalni cesti Mošnje — Graben zaradi poškodb ob zadnjem neurju. Beseda je tekla tudi o programu modernizacije upravnih organov in strokovnih služb občine v letu 1987. Seznanili so se tudi s poročilom o posledicah vremenske ujme na Gorjušah, ki je pustošila 25. julija.

Krajevni praznik so v Zasipu praznovali že enajstič 5. avgusta. Tega dne leta 1941 so trije domačini izvedli prvo diverzantsko akcijo na cevovodu hidrocentrale Piškovca. V počastitev praznika so pripravili več športnih tekmovalj. Slavnostna seja je bila 5. avgusta v kulturnem domu, kjer so zaslužnim krajanom podelili priznanja. V gosteh so imeli tudi delegacijo pobratene KS Podzemelj iz Bele krajine.

OZD v radovljiški občini s področja gospodarstva so dosegle lanskoletni plan naložb in ga realizirale 100,2 %, četudi je bil plan za 100,9 % večji kot leta 1985. Največ naložb je bilo v proizvodnji končnih tekstilnih izdelkov (Vezenine Bled), v proizvodnji raznovrstnih in živilskih izdelkov ter v kovinsko - predelovalni industriji.

S prvim julijem so se v občini Radovljica povečale cene komunalnih storitev in stanarin, kar je bilo že drugo letošnje povečanje. Vodarina za gospodinjstva je višja za 60, za druge porabnike 83 %, cena za odvoz smeti za gospodinjstva je višja za 52, za druge porabnike pa za 124 %; cena kanalsčine je višja za 39 in za 61 %, stanarine pa so višje od 1. julija za 59 %!

V lanskoletni realizaciji gospodarskih naložb v radovljiški občini zavzema prvo mesto industrija z 68 %, sledi gostinstvo in turizem s 14 %, gozdarstvo s 7 %, komunalna dejavnost s 4 %, ostale dejavnosti pa le 2 %.

Ob otvoritvi novega Kompasovega hotela v Ribnem 6. avgusta, ko se je zbralo več sto povabljenecv in drugih radovednežev, saj je bila to pravá »fešta«, ki je v Ribnem zlepa ni bilo, so podelili tudi priznanja. Medaljo občine Radovljica sta prejela generalni direktor Kompas Egon Conradi ter Kompas TOZD hoteli Bled.

Zaradi obilnih padavin konec julija in delovanja voda ter neurejene obcestne kanalizacije je na lokalni cesti Mošnje — Graben spet prišlo do zemeljskega usada. Deli naselja v

Grabnu so ostali brez cestne povezave. O tem je razpravljala tudi izvršni svet OS Radovljica, ki je takoj ukrepal.

285 mladih zadrušnikov iz slovenskih aktivov se je 1. in 2. avgusta zbralo v Srednji vasi v Bohinju na srečanju. Razpravljali so o socialni problematiki kmetov, strokovnih vprašanjih in o sodobnem kmetovanju. Pripravili so več družabnih prireditvev in pohod v hribe. Največ pozornosti je bila deležna prireditev Kmetovanje v Bohinju nekoč in danes.

Turistično društvo Bled se je v sodelovanju s člani kulturnega društva izredno potrudilo, da bi dočaralo domačin in tujim obiskovalcem Bleda nekdanje vaške in poročne sege. V ta namen je postavilo ustrezno sceno, kjer so se že 3. avgusta začele razne prireditve, na katerih sta se predstavila letošnja novoporočenca z blejske ohceti Jožica in Jože.

V radovljiški občini so bili v obdobju januar — maj 1987 poprečni osebni dohodki v gospodarstvu 190.829 din, v negospodarstvu pa 223.823 din. Realno so osebni dohodki porasli v primerjavi z lanskimi za 6 %; v gospodarstvu za 6,8 in v negospodarstvu za 1,3 odstotka.

Vseh nočitev v turističnih krajih radovljiške občine v prvem polletju 1987 je bilo 447.634, ali 3,3 % manj kot lani v tem času. Domačih nočitev je bilo manj za 9,8, tujih pa več za 6,6 %. Tuje nočitve predstavljajo v skupnem seštevku ob polletju 43,8 % vseh nočitev. Poprečna doba bivanja domačega gosta je bila 3,7, tujega pa 4 dni.

Četudi je ob polletju 1987 podoba turističnega prometa v radovljiški občini spodbudnejša kot ob tromesečju, ko so nekateri OZD iz gostinstva izkazovali izgube, še vedno niso povsem zadovoljni. Po oceni izvršnega sveta OS Radovljica bi gostinske OZD morale izboljšati svoj položaj predvsem s spremembo načina trženja svojih zmogljivosti. Te bi morale biti usmerjene v pridobivanje individualnih gostov.

V Bohinju je Alpetour TOZD Hoteli junija začel graditi apartmaje v objektu Triglav v Stari Fužini. Dogradilni naj bi jih do konca leta. Alpetour je letos obnovil tudi hotel Bellevue, zmanjkalo pa mu je denarja za načrtovano obnovo gostišča Črna prst v Bohinjski Bistrici.

Plan letošnjih naložb v osnovna sredstva negospodarskih dejavnosti v radovljiški občini predvideva 320,6 milijona din, kar je za 54,9 % več kot v lanskem letu. V strukturi teh naložb je na prvem mestu zdravstvo in socialno varstvo s 43 % deležem, sledi kultura in informiranje s 40 %, izobraževanje s 15 % in otroško varstvo z 2 %. Obseg teh naložb predstavlja komaj 0,3 % delež v bruto dohodku občine (lani 0,4, predlani 2,5 %). Vzrok je v omejevalnih ukrepih in zakonu prepovedi naložb v negospodarske objekte.

Po podatkih komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri Skupščini občine Radovljica so v prvem polletju

1987 OZD izvozile za 12.815.118.000 din blaga in storitev, od tega 88 % na tržišče s trdno valuto. Skupni plan izvoza je bil uresničen 47,3 %, na konvertibilni trg pa 47,6 %. Količnik pokrivanja uvoza z izvozom je v občini še vedno močno pozitiven in je bil ob polletju 1987 še vedno 2,5, na konvertibilni trg pa 2,7.

Poslovna uspešnost Gozdnega gospodarstva Bled, predvsem njegovih TOZD s sezonskim značajem poslovanja, je bila ob polletju nezadovoljiva. Vzrok za izgube, ki so jih te TOZD izkazovale, so razen v slabih vremenskih razmerah in novem obračunskem sistemu, tudi v preobsežnostih proizvodnih zmogljivosti. Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je dal pobudo, da se aktivirajo razpoložljivi stroji tudi v nesezonskih mesecih na drugih možnih delovnih področjih in lokacijah, ki so bile doslej zanemarjene.

V gostišču Mlino na Bledu sta Kmetijski kombinat Ptuj in Mesna industrija Zalog pod okriljem ljubljanske Emone 31. julija predstavila vabljenim gostinstvom in trgovskim predstavnikom kakovostna ptujska vina in razne mesne izdelke. Seveda so bili vsi vzorci tudi na pokušino in se jim skoraj ni dalo odreči.

Kmetijska zadruga Bled je že julija začela odkupovati letošnji pridelek črnega ribeza od pridelovalcev iz Gorij, Bohinjske Bele, Ribnega in Zasipa. Predvidevajo, da bo odkupila okoli 40 ton tega jagodičevja po odkupni ceni 580 din za kilogram.

Ob prazniku občine Radovljica so 3. avgusta odprli razstavo likovnih del akademskih slikarjev iz radovljiške občine. V spodnih in zgornjih prostorih avle občinske skupščine, ki je preurejena za galerijske potrebe, razstavljajo svoja dela: Brigita Požegar — Mulej iz Lancovega, Boni Čeh iz Radovljice, Polde Oblak z Bleda, ki sicer živi v Münchnu, Janez Ravnik z Bleda, Miha Dalla Valle iz Vrbenj, ki živi v Mehiki, Črtomir Frelih iz Nomnja, ki živi v Ljubljani, in Melita Vovk z Bleda. Ob otvoritvi je o pomenu kulturne ustvarjalnosti v občini spregovoril predsednik skupščine Bernard Tonejc, o ustvarjalnih nagibih umetnikov pa Maruša Avguštin.

V Festivalni dvorani na Bledu je na ogled od 31. julija do 31. avgusta likovna razstava akademskih slikarjev iz Bohinja: Črtomirja Freliha, Albina Polajnarja in Janeza Ravnika.

Na Bledu so od 25. do 30. julija v okviru zelo odmevnega festivala IDRIART organizirali tudi mednarodno violinsko šolo in več drugih umetniških tečajev. Violinsko šolo je vodil pobudnik te kulturne manifestacije na Bledu in mednarodno priznani violinist Miha Pogačnik v sodelovanju z nekaterimi mojstri, ki so bili v teh dneh udeleženci festivala IDRIART.

Uprava hotela Grad Podvin je konec julija organizirala teniški turnir za nekdanje in sedanje smučarske in druge reprezentante iz Slovenije. Prišlo jih je 20, od teh dve reprezentantki, ki so se pomerili v tenisu in izkoristili srečanje za prijateljske razgovore. Lepo pobudo gostiteljev so pozdravili vsi udeleženci turnirja.

Naš odnos do ohranjanja slovenskega jezika in kulture med izseljenci in njihovimi potomci

Medtem ko se v domovini pogosto prerekamo o pomembnosti materinske, njeni pravilni rabi, njeni enakopravnosti in podobno, pogosto in brez slabe vesti pozabljamo na naš odnos in dolžnosti pri ohranjanju slovenskega jezika in kulture pri zamejskih rojakih, še bolj pa pri izseljencih in njihovih potomcih.

Čeprav ustavno določilo SR Slovenije v tretjem odstavku 317. člena jasno nalaga Sloveniji (Slovincem) tudi skrb za pravice in interese slovenskih izseljencev, dosedanja pomoč matične domovine dolga leta ni bila omebne vredna.

Zgodovina slovenskega izseljenstva dokazuje, da so Slovenci po svetu v veliki večini vselej z ljubeznijo in trdovratnostjo ohranjali in negovali materinsčino, kolikor so jo pač mogli, kljub najrazličnejšim težavam in pritiskom; in se tej pravici zavestno tudi nikoli niso odrekli.

Ohranjanje slovenskega jezika kot najrazvitejšega dokaza slovenske identitete je prepuščeno predvsem samim izseljencem in stopnji njihove narodne zavesti in danih pogojev oziroma možnosti.

Velik pomen za ohranjanje jezika ima nedvomno pouk slovensčine, ki je organiziran v večini primerov s pomočjo slovenskih društev in verskih središč. Nekateri države v okviru tako imenovane politike multikulturalizma (Avstralija in Kanada) sicer delno podpirajo prizadevanje etničnih skupin za ohranjanje jezika priseljencev, vendar še vedno ostaja odprto vprašanje ustreznih učbenikov, učnih pripomočkov, učiteljev, prostorov in drugega. Nekateri izseljeniške organizacije so same organizirale oziroma ustanovile šolske odbore; največ v Avstraliji na ravni zveznih držav.

Potrebe slovenskega izseljenstva so bile doslej le delno pokrite iz Slovenije ob opaznejših prizadevanjih izobraževalne skupnosti, ki med drugim sfinancira tudi vsakoletno poletno šolo slovenskega jezika za mlajše generacije potomcev slovenskih izseljencev v Kranju. Tudi seminar slovenskega jezika na Filozofski fakulteti vključuje nekaj udeležencev iz izseljeniških vrst. V Ljubljani študira redno z našo štipendijo do 25 potomcev slovenskih izse-

ljencev. Upati smemo, da bo to število v prihodnje še večje.

Slovenska izseljeniška matica pošilja izseljeniškim dopolnilnim šolam razpoložljivo, vendar največkrat komaj uporabno gradivo, pač po svojih možnostih in finančnih sredstvih izobraževalne skupnosti Slovenije. Lani je bilo v ta namen določeno komaj 31 tisoč din. Gradivo za pouk izseljencev v šolah s slovenskim dopolnilnim poukom je delno vzeto iz programa usmerjenega izobraževanja v Sloveniji, delno pa iz programa slovenskih dopolnilnih šol za otroke delavcev na začasnem delu v tujini.

V Sloveniji nimamo učencev za angleško in nemško govoreče dežele, ki bi bili prilagojeni potrebam slovenskih izseljencev.

Kljub vsem težavam je vredno omeniti nekatere podatke, ki kažejo prizadevanja za učenje in ohranjanje materinsčine v svetu. Podatki so pravzaprav zaskrbljujoči, zato poziv za premislek res ni odveč.

V Avstraliji, kjer živi približno 25.000 Slovincem, se uči materinsčine na državnih šolah, v društvih in cerkvenih šolah okrog 250 otrok letno.

V deželah Južne Amerike živi nekaj nad 45.000 Slovincem in njihovih potomcev. Vodilno vlogo pri ohranjanju slovenskega jezika ima katoliška cerkev in politična emigracija. V Argentini je bilo v šolskem letu 1981/82 vključenih v dopolnilni pouk materinsčine 464 učencev, na srednješolski ravni pa 260 dijakov. Te poučuje okoli sto učiteljev. Pri slovensko-jugoslovenskem društvu »Triglav« v Buenos Airesu je sedaj okoli 35 učencev, pri slovenskem društvu v mestu Bernal pa 10. Zanimivo je, da se v zadnjem času vse bolj zanimajo za učenje slovenskega jezika tudi v izseljeniških društvih Beneških Slovincem, ki se žele priključiti slovenskim šolam.

V Kanadi, kjer živi okoli 30.000 Slovincem s potomci, se uči sloven-

ščine približno 300 otrok, predvsem v treh cerkvenih šolah. Nekaj poskusov dopolnilnega pouka je bilo tudi pri nekaterih društvih, vendar primanjkuje učiteljev. Slovensčino učijo v tej državi le na eni srednji šoli kot maturitetni predmet.

V ZDA se je od 500 do 600 tisoč naših izseljencev in potomcev za Slovence opredelilo nekaj nad 140.000. Po nekaterih drugih podatkih pa živi v tej državi še 250.000 Slovincem in njihovih potomcev. Ni pa podatkov o pouku slovensčine oziroma dopolnilnem šolanju. Jezikovne tečaje organizirajo le posamezna slovenska društva, seveda občasno. Na ameriških univerzah deluje sedem lektoratov slovensčine.

Stara izseljeništvu v Evropi, ki šteje okoli 28.000 Slovincem, s poukom slovensčine nima prida uspehov. Morda je vzrok v tem, da niso dobili slovenskih učiteljev. Znano je, da je v Franciji le okoli 50 učencev, toliko pa tudi v Belgiji in Luksemburgu. Na Nizozemskem organizirajo občasne tečaje, ki jih obiskuje po 20 učencev. Veliko vlogo za pouk slovensčine v starih izseljeniških okolišjih imajo posamezni slovenski duhovniki, ki so tudi pripravljene sodelovati z matično domovino.

Pregled seveda ni povsem natančen, zato ga bo potrebno dopolniti v sodelovanju z izseljeniškim organizacijami in društvu. Vendar pa že teh nekaj podatkov da misliti. Zdi se, da je to področje naše (slovenske) sfere še vedno preveč megleno in širši slovenski javnosti nepoznano. Zato se sama po sebi vsiljuje misel, da bo treba nekaj storiti, da bomo dobili popolnejšo podobo razmer in stanja (jezikovnega) med izseljenci, ki jih v nobenem primeru ne smemo zanamari, oziroma pozabiti.

O teh in drugih vprašanjih, o ohranjanju slovenskega jezika in kulture med našimi izseljenci v svetu je nedolgo tega razpravljala tudi komisija za manjšinska vprašanja pri republiški konferenci SZDL Slovenije in v tej zvezi sprejela več pomembnih izhodišč za intenzivnejše reševanje te problematike.

JR

Bohinjski zbornik — velika pridobitev za proučitev preteklosti in sedanosti Bohinja

Za praznik občine Radovljica je v 2.000 izvodih na 203 straneh izšel BOHINJSKI ZBORNİK, ki je hkrati posvečen tudi pomembnim jubilejem — začetku organiziranega turizma, šolstva in gradnje železnice v Bohinju.

To je za KROPARSKO KRONIKO NOB, avtorja inž. Janeza Šmitka, ki je izšla lani, že drugi dokumentarni zbornik v radovljiški občini. Člani uredniškega odbora Bohinjskega zbornika so bili: arheolog, etnolog, zgodovinar, umetnostni zgodovinar, geolog in pravnik. Največji delež pri zbiranju in urejanju zbornika je imel mladi kustos Gorenjskega muzeja iz Kranja Jože Dežman, njegovi strokovni sodelavci pa so bili: Tomaž Burkovič, Janez Kopač, Maruša Pleterški, Tatjana Dolžan, Andrej Vovk, Anka Novak, Marija Makarovič, Minka Cvetek, Jože Šifrer, Dušan Čop, Beba Jenčič, Draga Frelih, Ksenija Rozman, Uroš Herlec, Janez Bizjak, Ivan Veber, Janez Zontar, Tone Cevc, Franc Ceklin, Nada Matičič, Mišo Sarajnik in Vladimir Knific. Njim gre zahvala, da je uredniškemu odboru uspelo v zborniku zbrati gradivo tako o razvoju in stanju naravnega okolja, kulturne krajine kot tudi o usodah in ustvarjalnosti prebivalcev Bohinja od nekdaj do danes. Vsi sodelavci, ki so bili povabljeni k sodelovanju, so svoje raziskovalne naloge opravili v zadovoljstvo uredniškega odbora, čeprav v akcijo niso uspeli pritegniti prav vseh, ki bi lahko še kaj dodali k zbranemu gradivu.

Zamisel o zborniku se je porodila že pred leti, dokončen sklep pa je bil oblikovan na zelo odmevnem posvetovanju o Bohinju decembra 1986, kjer so sodelovali vsi oziroma večina raziskovalcev. Za posvetovanje je vladalo veliko zanimanje, kar je vzpodbudilo uredniški odbor, da so avtorji takoj pristopili k pripravi za tisk zbornika. V 29 prispevkih, ob-

javljenih v zborniku, je vrsta novih odkritij o Bohinju, katerih vrednost bodo presodili strokovnjaki in bralci tudi domačini, ki bodo gotovo s posebnim zanimanjem prebrali zbornik. Uredniški odbor je zategal del ob izidu zbornika priporočil Bohinjcem, da tudi v prihodnjih letih pomagajo proučevalcem in zbirateljem gradiva pri dopolnitvi zbornika, saj je v Bohinju ostalo še dosti neraziskanih področij.

Želja pobudnikov izdaje zbornika je, da ta pomembna publikacija pride v roke čim večjemu številu domačinov in prijateljev Bohinja. Nekaj sto izvodov so domačini že naročili v predprodaji, prav tako pa je že dogovorjeno, da jih bodo odkupile bohinjske delovne organizacije za svoje delavce, turistično društvo pa bo z zbornikom obdarilo svoje člane. Torej ni bojzani, da bo prva naklada ostala neprodana. Sporočila zbornika bodo vsekakor okrepila zgodovinsko zavest in samozavest Bohinjcev, da bodo še bolj skrbeli za razvoj in zaščito svojega okolja, navad in izročil preteklosti.

Pohvala gre razen uredniškemu odboru in sodelavcem tudi skupščini občine, Kulturni skupnosti Radovljica, bohinjskim krajevnim skupnostim in delovnim organizacijam, ki so finančno podprli natek Bohinjskega zbornika. Posebno velja pohvaliti delavce Knjigovoznice — tiskarne Radovljica, ki so se tudi tokrat izredno potrudili, da je zbornik pravočasno in v dogovorjeni obliki izšel ob prazniku radovljiške občine.

JR

Seja občinske turistične zveze

Izvršilni odbor občinske turistične zveze Jesenice bo imel tretjo letošnja sejo v torek, 25. avgusta, ob 10. uri v hotelu Larix v Kranjski gori.

Pregledali bodo ocenjevanje krajev in predlagali drugačno razvrstitev krajev, ker sedanja ne ustreza. Bled, Kranjska gora, Kranj in Škofja Loka so bili namreč doslej uvrščeni v isto kategorijo, kar pa ni pravilno, saj sta prva dva izrazito turistična, druga dva pa industrijska, v turističnem smislu pa prehodna kraja. Dogovorili se bodo tudi o višini turistične takse za goste, ki se poslovno zadržujejo ali nekaj časa bivajo na področju občine. Predstavniki turističnih društev bodo podali kratko oceno turističnega prometa v poletni sezoni.

Srečanje turističnih delavcev Gorenjske bo letos 5. septembra na Bledu. Dogovorili se bodo o udeležbi na srečanju in še enkrat pregledali predloge turističnih društev za pohvale in plakete, ki jih bodo na tem zboru prejeli dolgoletni, prizadevni in pri delu uspešni turistični delavci.

Jože Borštnar, predsednik turističnega društva v Kranjski gori in član izvršnega sveta za vprašanja turizma pri Skupščini občine Jesenice, bo podal predlog srednjeročnega turističnega razvoja občine, ki naj bi bil osnovan na resničnih potrebah. Želje so sicer lepe, niso pa koristne, če njihovo uresničenje ne bi dajalo ustreznih finančnih rezultatov ali bi prinašalo celo izgube.

Dogovoriti se bodo morali tudi o načinu zbiranja podatkov o številu gostov in zasedenosti tujskih sob v Kranjski gori in okolici in o potrebi, da se prostor jeseniškega kampa uredi po evropskih standardih.

Prve dni avgusta so delavci Cestnega podjetja Kranj pričeli ob glavni cesti snemati tiste gostinsko-turistične table, reklame in obvestila, ki niso postavljene v skladu z novim

pravilnikom o postavljanju neprometnih znakov. Zaradi tega je prišlo do motenj v turističnem prometu, ker je bilo to storjeno iznenada, ne da bi bili lastniki in postavljalci teh obvestil obveščeni, da bi poskrbeli za ustrezno uskladitev in prilagoditev veljavnim predpisom. Na seji se bodo morali dogovoriti o ustreznem postopku za urejanje teh zadev.

Dokler je še čas, se je potrebno pogovoriti tudi o trasiranju nove ceste od karavanške predora do Vrbe. Predvsem o speljavi ceste skozi Jesenice, kjer zaradi ozke doline že sedaj primanjkuje prostora. Nova cesta bo že tako premajhen življenjski prostor še zmanjšala. Na seji bodo predlagali, da bi čimveč nove ceste speljali po stebrih nad Savo in drugod, s čimer bi ohranili nekatere površine, pa tudi objektov ne bi bilo treba odstraniti ali podreti. O tem bomo še poročali.

Branko Blenkuš

Vremenska hišica je potrebna popravila

Ko je turističnemu društvu na Jesenicah predsedoval dr. Milan Čeh, so leta 1966 na Jesenicah nasproti železniške postaje ob cesti Maršala Tita postavili vremensko hišico. Dokler je bil zdrav in živ, jo je oskrboval in čistil Alojz Tratnik, nekdanji predstojnik instrumentalne delavnice v Železarni.

Od njega je te dolžnosti prevzel Ivan Berlot, ki je sicer zaposlen na carini. Moramo reči, da za zelo skromno plačilo to zelo vestno opravlja, v zadovoljstvo vseh, ki radi gledajo in čitajo podatke o temperaturi, vlagi in zračnem pritisku. Razen tega s podatki popisane grafikone daje jeseniškimi projektantom, ki jih rabijo pri izdelavi različnih načrtov. Od postavitve hišice je preteklo 21 let in je razumljivo, da je na in v njej marsikaj dotrajalo ter se pokvarilo. Aparature zelo radi popravijo sodelavci instrumentalne delavnice na Beli v Železarni. Turistično društvo jim je za to zelo hvaležno.

Težave pa so s popravilom majhne hišice, pravzaprav strehe na osemih stebričkih. Streha in stebrički so pokriti in obdani z aluminijasto pločvino, ki sicer dolgo zdrži, vendar so popustili vijaki, ker jih je razjedla rja. Skratka, hišico bo potrebo popraviti. Turistično društvo je za to zaprosilo več temeljnih in delovnih organizacij kovinske smeri, pa žal ni bilo pravega poslušala, da bi to prevzeli. Razumljivo, delo je zamudno, na drugi strani pa ga ni tako veliko, da bi se dalo pri tem dobro zaslužiti. Najbolj žalostno v zvezi s to hišico pa je, da jo je oseba v opitem stanju, če temu lahko tako rečemo, napadla,

razbila prednje steklo in iz nje pobrala merilne naprave, ki beležijo najvišje ter najnižje vrednosti podatkov. Turistično društvo je zaprosilo Meteorološki zavod Slovenije, da je te instrumente iz uvoza dobavilo in šele po približno letu dni poslalo, da jih je Ivan Berlot spet namestil, tako da je vremenska hišica zopet popolna.

Nesmiselno pri vsem tem pa je, da si s temi prisvojenimi napravami, brez osnovnih aparatov, nihče ni mogel nič pomagati ali jih koristiti. Tu-

riščno društvo, ki svoj dohodek zbira po dinarčkih, pa je moralo za nadomestilo odtujenih merilnih naprav plačati skoraj dva stari milijona.

Branko Blenkuš

Tudi ribolov ni več tisto...

Ribiška družina Jesenice je letos prodala okoli sto kart domačim ljubiteljem tega športa in približno 20 tujim gostom. Na Jesenicah prodajajo karte v frizerskem salonu pri Hudriču, v Kranjski gori pri Kompas, karte pa lahko dobite še v Mostah in v kampu Šobec. Letna karta velja 10 tisoč din, dnevna 2.500, za tujce pa 7.500 din.

Graditev cestnega predora ribolov zelo moti. V Savo namreč stalno pretoka rdeča, siva in še drugače obarvana voda, ki verjetno nastaja pri

kopanju rova ter pri pripravi cementne mešanice. To Savo kali in otežuje lov. Ulov je torej lažji na Savi od Mlak do izvira, slab pa je vzhodno od Železarne, kjer rib zaradi kislin in drugih odplak skoraj ni, oziroma so zelo redke. Ob koncu najpovemo, da so člani ribiške družine Jesenice zelo prizadevni. Vsako leto opravijo veliko neplačanega dela, da nadomestijo in povečajo zarod rib v Dolinki in njenih pritokih.

Branko Blenkuš

Na podlagi 10. člena pravilnika o podeljevanju Žagarjevih plaket Izobraževalna skupnost Jesenice

razpisuje Žagarjeve plakete za leto 1987

Žagarjeve plakete se podeljujejo posameznikom ali skupinam delavcev, organizacijam združenega dela, delovnim in drugim skupnostim, družbenim organizacijam in društvom v jeseniški občini za:

- večletno uspešno in vidno delo na vzgojnoizobraževalnem področju,
- strokovno in raziskovalno delo na pedagoškem področju,
- oblikovanje boljših organizacijskih oblik vzgojnoizobraževalne dejavnosti,
- oblikovanje izvornih učnih pripomočkov,
- krepitev socialističnih samoupravnih odnosov v vzgojnoizobraževalnih organizacijah.

Predloge za podelitev lahko dajo organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije, družbene organizacije in društva, delovne in druge skupnosti.

Pisne predloge z obrazložitvijo je treba predložiti Izobraževalni skupnosti Jesenice, Titova 65, do 15. septembra 1987.

Odbor

Delovni člani DU v Bohinju

Društvo upokojencev v Bohinjski Bistrici ima 700 članov. Njegov predsednik je Ivan Žvab, tajnik pa Tina Cundrič. V društvu imajo več dejavnosti.

Predvsem je delaven odbor za izlete, saj jih pripravijo po več na leto. Ženske imajo zelo razvito sekcijo za telesno vadbo. Društvo ima svoj dom, v katerem je v spodnjih prostorih gostišče. V prvem nadstropju pa je dvorana za sestanke in telovadbo žensk. Ob domu imajo tudi dve balinarski stezi, na katerih je ob lepem vremenu vedno živahno. Ženske

upokojenke so aktivne tudi na področju ročnih del. V svojih prostorih plečejo, vežejo in opravljajo druga ročna dela. Vsako leto za dan žena pripravijo razstavo svojih del.

Društvo sodeluje in pomaga pri raznih prireditvah in tako veliko prispeva k družabnosti med upokojenci in drugimi prebivalci tega in okoliških krajev.

Primerno se poslovijo od svojih umrlih članov, tačas pa pripravljajo piknik na Pokljuki, kjer bodo počastili spomin padlega bataljona.

Branko Blenkuš

Vaški motiv iz Podkorena (foto: B. Blenkuš)

France Voga

23

SPOMINI NA DOVJE

Kdor je prišel pogledat novorojenca, je moral to na hitro opraviti. Predolgo ogledovanje bi uroke »nanj spravilo«.

Pred vsakim začetkom dela in po opravljenem delu so se morali vsi prekrizati in izgovoriti: »Bog in sveti božji križ — pa en dober čas!« To je odvrnilo nesrečo od dela.

Zivino je bilo treba, preden je povrgla, pokaditi. V ta namen so zažgali brin iz »begance«, ki se je nesla na cvetno nedeljo k maši, okrašena s trakovi, jabolki in pomarančami.

Prav tako je bilo slabo znamenje videti goreč škompnik (omlaten snop slame). Davno je že tega, kar so pri Janšu kartali. Stalna družba se je zbirala in večer za večerom metala »božje podobce«. Nekega večera so zagledali goreč škompnik, kako je letel preko hiše. Vedeli so, da je to slabo znamenje in niso si več upali kartati.

Tudi divja jaga ni neznan pojem na Dovjem. O njej so pripovedovali pastirji in drvarji, da so jo doživeli na Visokah. Ječanje, tuljenje in cviljenje, zavijanje in silen piš so jo spremljali. Ob divji jagi so se zaprli v koč in ob ognju trepetaje čakali konca. Kje, da bi kdo pomolil glavo na plano. Zato je nikoli ni nihče videl, kako izgleda. A je bila že pripoved o teh glasovih, ki divjo jago spremljajo, tako grozljiva, da so z njo strašili preveč neugnane otroke.

Včasih, kadar je kdo umrl, je »prišel spomin«. Ta se je običajno pojavil v obliki trkanja po vratih ali kakšnih drugih glasovih.

Pri Klančniku je v kleti, ki je bila nekakšno majhno stanovanje z lastnim vhodom, stanoval stari Jožnek. Bil je Bržotnov in moral bi naslediti domačo kmetijo. Ker je oženil prerevno, se je zameril očetu. Kmetijo je dobila njegova sestra, sam pa je moral od doma. Ko mu je umrla žena in so se otroci raztepli po svetu, je na stara leta prišel h Klančniku. Pasel je živino in popravil orodje. Pri hiši so ga imeli radi, saj je prav on pregovoril takrat še mladega gospodarja Fronca, da ni odšel v Ameriko. »Ostani, bova posekala, pa bo šlo!«

In res je kmetija zacvetela. Gospodar se je uveljavil pri delu doma in tudi na vasi. Bil je desetletja gasilski načelnik in eno desetletje tudi župan.

Neke noči sta starša, ki sta spala v kamri nad Jožnekovim stanovanjem, slišala trkanje. Zjutraj je petnajstletni

Slavnostna otvoritev dovškega prosvetnega doma

Francek, ki je imel Jožneka najrajši in je vedno že zjutraj zvil k njemu, prijokal. Stari Jožnek je umrl.

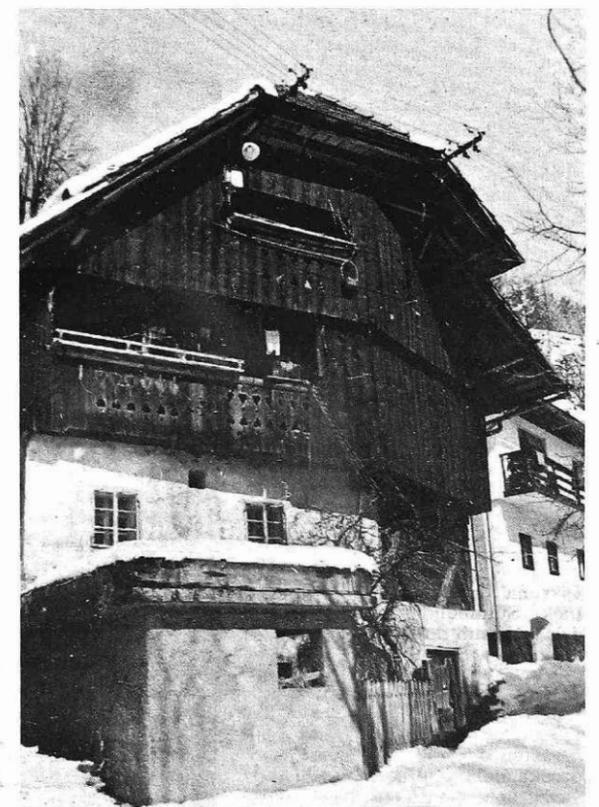
Tudi druga zgodba o spominu bo iz iste hiše. Mama je imela kakšnih dvajset let, ko je umrl stric v Lahovčah. Isto uro je nekaj delala v kuhinji, ko je po vratih popraskalo. Mislila je, da po vratih praska domač pes. Šla mu je odpret, a psa ni bilo. Pogledala je na dvorišče in videla, da je pes privezan na verigo. Drugi dan so izvedeli za stričevo smrt.

Košeretrov stric Janez je bil že od malih nog pri Mitharju. Tu je, še kot otrok, tudi slišal naslednjo zgodbo. Pravila mu jo je takrat že preko devetdesetletna stara Mitharica. To je bila pravzaprav njena življenjska zgodba, segajoča tja v prvo polovico prejšnjega stoletja.

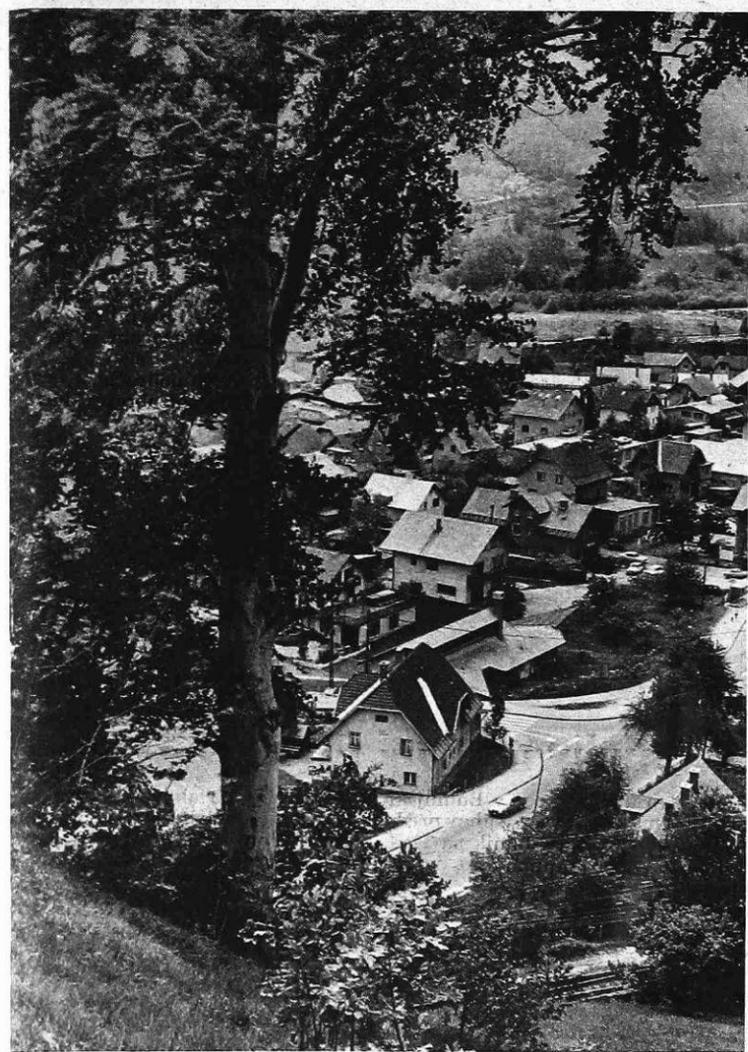
Bila je Policova, iz revne kajzarske hiše, ki se je stiskala pod Rebrom. Ko se je možila k Mitharju, so na vasi rekli, da je to beraška ohcet in nihče od povabljenih niti na ohcet ni hotel priti.

Nekoč jo je obiskala neka beračica in ji rekla: »Mina, prišla bo ciganka in prinesla ti bo hlebec belega kruha, a gorje ti, če ga boš vzela!« Mina nasveta ni poslušala in je kruh vzela. Ni vedela, da je kruh uročen. Kmalu se je možu omračil um, hudič je prišel v njega. Po vasi pa razlage o kruhu niso sprejeli. Vaščani so trdili, da ga je sama zacoprala. Za Mino bi se vse skupaj lahko slabo izteklo. Zato je sklenila moža odpeljati na Višarje, kjer so »hudiča ven vlekli«. S seboj je vzela še neko žensko in peš, kot se za romar-

je spodobil, so se odpravili na Višarje. Na Višarjih so ji rekli: »Če je preklet, se bo pogreznil, če ni, se ne bo!« Opravili so predpisane obrede in glej, možu se je um zbistril, ni se pogreznil.

Drešlarjeva hiša (foto: I. Kučina)

Javornik (foto: I. Kučina)

Graničarji praznujejo

V soboto, 15. avgusta, praznujejo naši obmejni čuvarji — graničarji svoj praznik. Pri karavli Karavanških kurirjev NOB bo vsakoletna slovesnost s kratkim kulturnim programom ob 11. uri.

Krajevna skupnost Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela in družbenopolitične organizacije vabijo vse krajanke ter ostale občane, predvsem pa pokrovitelje karavle, da se slovesnosti udeležijo v čim večjem številu.

Zahvale

Vsem, ki so mi ustno ali pismeno čestitali, podarili darila ob življenjskem jubileju, iskrena hvala. Še posebej se zahvaljujem pevcem moškega pevskega zbora Društva upokojencev Jesenice in zborovodkinji Miri Mesarič, podpredsedniku Lojzu Likoviču in tajniku Jožetu Vekarju za nepozaben večer, 6. avgusta.
Ludvik Smuk

Društvu upokojencev Jesenice se najlepše zahvaljujem za pozornost in čestitko ob mojem življenjskem jubileju.
Anton Pintarič

Društvu upokojencev Javornik — Koroška Bela se za poslano čestitko in pozornost iskreno zahvaljujem.
France Kreuzer

Zahvaljujem se Društvu upokojencev Javornik — Koroška Bela za obisk na domu in darilo ter želim vsem mnogo zdravja in nadaljnjih uspehov.
Jože Ogrin

Vodstvu Društva upokojencev Javornik — Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za obisk in darilo na domu.
Matko Fon

Iskrena hvala bivši sodelavki Tončki Stambolič za pozornost in obisk v Novem mestu.
Slavka in Tone Bevc

Društvu upokojencev Javornik — Koroška Bela se prav lepo zahvaljujem za obisk in za denarni prispevek, ki nama je še kako dobrodošel ob dolgotrajni bolezni.
Ivanka in Joža Sušnik

Dežurni trgovini

V soboto, 15. avgusta, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
ROŽCA, samopostrežna trgovina Plavž, Titova 79, Jesenice in **DELIKATESA**, samopostrežna trgovina Kašta 1, C. železarjev 20.

Dežurna lekarna

V avgustu je za občini Radovljica in Jesenice dežurna lekarna v Radovljici.

Rešitev križanke iz prejšnje številke:

Amos, Maroko, Francois, Mitterrand, Lea, Nara, Maar, traktat, skat, roba, Ge, RR, Arnold Tovornik, Oersted, Naab, IJ, Naum, srt, kolk, cena, Agnes, Arsa, jatagan, laktoskop, Ada, oda, dno, mrena, IT, Sa.

Kam v teh dneh?

Vrba: Prešernova rojstna hiša je odprta vsak dan razen ob ponedeljkih od 9. do 16. ure.

Doslovce: Finžgarjeva domačija je odprta ob petkih, sobotah in nedeljah od 9. do 13. ure.

Kranjska gora: Liznjekova domačija (etnološki muzej) je odprta vsak dan razen ob ponedeljkih od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

Jesenice: v galerijskih prostorih Kosove graščine razstavlja akvarele slikar France Smole. Galerija je odprta vsak dan razen nedelje in ponedeljka od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

Razstave v Kranju

V galerijskih prostorih Mestne hiše razstavlja svoja dela člani Likovnega društva iz Kranja.

V mali galeriji Mestne hiše se s svojimi deli predstavlja slikar Izidor Jalovec.

V galeriji Prešernove hiše si lahko ogledate razstavo Slovenski kraji v starih grafičnih upodobitvah.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

14. avgusta, amer. barv. fant. srhljivka GREMLINI ob 16. in 18. uri, ob 20. uri premiera amer. barv. pust. filma KALIDOR IN RDEČELASA BOJEVNICA (RDEČA SONJA).

15. avgusta, ital. barv. western film VRNITEV MOŽA TRINITA ob 16. in 18. uri, ob 20. uri premiera angl. barv. komedije TEKMA S ČASOM.

16. avgusta, amer. barv. krim. film ZAKRINKANI MORILEC ob 16., 18. in 20. uri.

17. avgusta, amer. barv. krim. film ZAKRINKANI MORILEC ob 16., 18. in 20. uri.

18. avgusta, amer. barv. krim. film ZAKRINKANI MORILEC ob 16., 18. in 20. uri.

19. avgusta, jug. barv. komedija LOČITEV ZA DOLOČEN ČAS ob 16., 18. in 20. uri.

20. avgusta, amer. barv. komedija PEKOČA PAPRIKA ob 16., 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

16. avgusta, amer. barv. krim. film PAJČEVINA SMRTI ob 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

14. avgusta, novozelands. barv. glasb. film VELEMESTNI ROKERJI ob 18. in 20. uri.

18. avgusta, angl. barv. komedija TEKMA S ČASOM ob 18. in 20. uri.

Razstavnii salon DOLIK Jesenice

V razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je od 8. do 19. avgusta na ogled retrospektivna razstava slik člana likovnega kluba DOLIK Tineta Markeža.

Salon je odprt vsak dan, razen sobote popoldan in nedelje, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Za spominski park

Za postavitev spomenika herojem in revolucionarjem na Jesenicah so na žiro račun prispeli naslednji prispevki:

- Kovinar Jesenice
- TOZD Kovinska predelava 10.000 din
- TOZD Komunalne službe 10.000 din
- TOZD Nizke gradnje 10.000 din
- Dom upokojencev dr. France Bergelj — Jesenice 100.000 din
- Vodovod Jesenice 100.000 din.
- Odbor za ureditev spominskega parka na Plavžu

V zadnji številki Železarja smo pri številki žiro računa napisali napačen pripis. Pravilno se pripri glasi: Krajevna organizacija ZB NOV Cirila Tavčarja — odbor za ureditev spominskega parka.

Za neljubo napako se iskreno opravičujemo.

Uredništvo

Piknik v naravi s srečelovom

Društvo invalidov Jesenice prireja za člane svojega društva, aktivnih invalidov Železarne in Gradisa Jesenice ter njihove svojce piknik v naravi s srečelovom na Pristavi v Javorniškem rovtu v nedeljo, 16. avgusta, s pričetkom ob 10. uri.

Prihod na Pristavo je možen z avtobusom rednega mestnega prometa, ki ima odhod izpred jeseniške bolnice ob 9.15 in ustavlja na vseh avtobusnih postajališčih.

Ker bo poskrbljeno za dobro zabavo z glasbo ter za dobro jedajo in pijačo, vse po zmerni ceni, vas pričakujemo v čim večjem številu.
Odbor društva

		PEDELOVALEC PIL	DRŽAVNA BLAGAJNA	LJUBI. TV VODITE-LJICA (OLGA)	HRVAŠKI SKLADAT. (KRSTO)	ATLET. STEKILC	VELETOK V INDIJI IN PAKISTANU	DEL. NOGE	IT. SKLADATELJ (GIUSEPPE)		
		PRISTAS PERONIRMA									
		IT. POLT. GIBANZE									
		MODERAB									
		STRUPENA KACA									
ZELEZAR	MOSTIČKA	ZORANA ČETUJA	VULKAN NA MINDANAU	GORA NA KOROŠKEM	SESTAVIL. RONNER	SLAVSKI SMUČAR (ROBERT)	KRAJ V DALMATINI. ZAGORI. ŽELEBNIK LEON			PIŠATELJ HAŠEK	LSUBOV. M. IME
ZEHLJAKI DO OBARNE PLUG											
VODJAŠKO POROČILO											
ALBANSKO MESTO VALONA											
		UGANDSKI DIKTATOR POSTENJE									
		ZDRAVILSK. V SVICAR. WANTONU TICINO									
		ANDREJ STARE									
		OTOK V PRESHAN. ŽERERU									
KROGLA											
SLOVEN. SLIKAR (IVAN-ČOPIČ)											
VRHOVI V DOLOMITIH											
J. TROSKA ITALIJA 1881-3003M											
GLASBENI UKRAS. GOSTO-LEVEK											

40 let hokeja na Jesenicah

Hokejska sezona 1987/88, ki se začne koncem avgusta, bo jubilejna, saj bo 6. januarja prihodnjega leta minilo natančno 40 let od ustanovitve hokejske - drsalne sekcije v okviru športnega društva »Joža Gregorčič«. Mnogi bralci se bodo še živo spominjali začetkov hokeja na železarskih Jesenicah, med nami so tudi še mnogi začetniki tega atraktivnega športa, za mnoge, predvsem mlade, pa bo zanimivo malo pogledati v zgodovino.

Začetki drsanja in hokeja na Jesenicah so sicer nekaj starejši od 40 let. Po pripovedovanjih posameznikov so se prvi drsalci pojavili že okoli leta 1930. Drsalci so na ledeni ploskvi, urejeni na prostoru sedanjega nogometnega igrišča v Podmežakli in na igrišču svobodašev za Jelenovim domom, kjer so tudi kegljali na ledu. Predvsem drsalci v Podmežakli so veliko razmišljali o hokeju in v sezoni 1940/41 so celo sestavili moštvo in odigrali prvo srečanje. Vojna je nato prekinila dejavnost in zavrla vse zamisli o organiziranem delu.

Po osvoboditvi je športno življenje zopet zaživelo in na Jesenicah je bilo že junija 1945 ustanovljeno Fizikolno društvo, v okviru katerega so začeli z delom tudi hokejisti. Drsanje in hokej sta jih še vedno privlačevala in začeli so marljivo vaditi. Do srečanj pa so zelo težko prišli, saj se takrat boljši hokejisti iz Ljubljane in Beograda niso hoteli meriti z začetniki. Toda uspehi kljub temu niso izostali in prvi vidnejši uspeh so dosegli leta 1947, ko so Jeseničani na turnirju v Celju zmagali pred ekipami iz Maribora, Brežic in Celja. Za ekipo so takrat nastopili: Dušan Brun, Boris Čebulj, Dolinar, Dornik, Janoš, Kaltnekar, Kos, Kozjek, Mendžovec, Turnšek in Vergeles.

Uspeh jih je še bolj vzpodbudil, čeprav pri delu ni manjkalo težav, z

ustanovitvijo sekcije ter izvolitvijo odbora pa se je začelo organizirano delo. V Železarni so izdelovali drsalke Ikarus, pomanjkljivo zaščitno opremo so izdelali sami, pogosto pa jim je vadbo preprečilo tudi slabo vreme, ko je bilo nemogoče obdržati naravni led. Zato so vse bolj razmišljali o umetni ledeni ploskvi, ki so s številnimi urami prostovoljnega dela in z veliko prizadevnostjo takratnega predsednika kluba Draga Cerarja, projektanta za metalurške naprave v Železarni, tudi začeli urediti. Z znanjem, ki so ga dobili drugod, in z lastnimi izkušnjami smo na Jesenicah leta 1954 dobili prvo umetno ledeno ploskev v Jugoslaviji (teden dni pred beograjskim Tašmajdanom). Na umetnem drsalnišču, ob katerem so zgradili še tribuno za gledalce in garderobe, se je zimska sezona podaljšala, pogoji za delo so bili boljši, jeseniško moštvo pa tudi ni bilo več začetnik, s katerim ne bi hotel nihče prekrizati hokejskih palic.

V sezoni 1956/57 je odbor Hokejskega kluba uspel angažirati tujega trenerja iz ČSSR — Zdeneka Blaha. Čeprav je prišel le nekaj dni pred

odhodom moštva na državno prvenstvo v Beograd, je s svojim znanjem in nasveti prispeval k uspehu. Sezona 1956/57 je bila namreč prelomnica v napredku jeseniškega hokeja. Kdo se ne bi z veseljem spominjal triumfa, ko so Jeseničani na Tašmajdanu odvzeli naslov državnega prvaka beograjskemu Partizanu. In kakšen sprejem so potem hokejisti doživljali na poti domov in še predvsem na Jesenicah.

Prvemu naslovu državnega prvaka so dodali drugega in tretjega in dolgo ni bilo moštva v domači konkurenci, ki bi bilo kos Jeseničanom. V tridesetih sezonah so osvojili kar triindvajset naslovov državnih prvakov.

S streho nad umetno ledeno ploskvijo so se pogoji za delo še izboljšali. Hokej je napredoval tudi v drugih krajih Jugoslavije, čeprav manj z lastnim delom in kadrom in bolj s kupovanjem igralcev. Zato je naslov državnega prvaka v minuli sezoni toliko pomembnejši, dosežen pa je bil prav ob 30 - letnici osvojitve prvega naslova.

Obvestili HK Jesenice

Uprava hokejskega kluba Jesenice obvešča vse ljubitelje hokeja, da permanentne vstopnice za sezono 1987/88 lahko kupijo od 15. avgusta do 15. septembra v pisarni HK Jesenice ali preko organizacij sindikata.

Cena permanentne vstopnice bo, za okoli 50 tekem, samo 15.000 din,

Hokejski klub Jesenice objavlja vpis v hokejsko šolo za sezono 1987/88. Vpišejo se lahko fantje, rojeni leta 1979 in mlajši, ki že obvladajo osnove drsanja.

Kandidati naj se oglasijo v spremstvu enega od staršev vsako sredo ob 17. uri na hokejskem igrišču. Vpisovati bomo začeli 12. avgusta 1987.

Hokejsko šolo bo vodil Jože Trebušak — Sipi.

Uprava HK Jesenice

Pohod železarjev na Korošico

Delovna organizacija Železarna Štore organizira v soboto, 22. avgusta, pohod delavcev SOZD Slovenske železarne na Korošico.

Prijave zbiramo hkrati z vplačilom prispevka 500 din. Za vse delavce iz TOZD in delovne skupnosti na Jesenicah prijave sprejema sindikat Železarne, za TOZD na Javorniku in Beli pa Mirko Podlpinik in Boris Lazar v adjustaži bluminga.

Prijave bomo zbirali do torka, 18. avgusta.

Avtobus bo odpeljal v soboto, 22. avgusta, ob 5. uri izpred Čufarja.

Udeleženci naj imajo primerno planinsko opremo.

Pohod bo ob vsakem vremenu in na lastno odgovornost.

Komisija za športno rekreacijo pri IO KOOS

TVD Partizan Blejska Dobrava

prireja v nedeljo, 23. avgusta, ob 14. uri na Poljanah nad Jesenicami veliko smučarsko

TOMBOLO.

Izzrebanih bo 15 glavnih dobitkov (tombol), med njimi: 500 starih milijonov, osebni avto in več sto drugih dobitkov.

Po končani tomboli bo velika smučarska veselica.

Igral bo Triglav kvintet.

V primeru slabega vremena bo tombola 30. avgusta.

Tombolske tablice so v predprodaji za 250 din ceneje.

Prevoz s posebnimi avtobusi bo organiziran z Jesenic na Koroško Bele. Avtobusi bodo ustavljali na vseh postajah do prireditvenega prostora. Tudi za osebna vozila bo urejeno parkirišče.

To je zelo skop sprehod skozi zgodovino jeseniškega hokeja in bolj opozorilo na 40 - letni jubilej. Naj bo sestavek obenem tudi vzpodbuda, da bi še kdo obudil spomine na uspehe in dogodke iz začetkov hokeja na železarskih Jesenicah. Prav jubilej je priložnost, da znano dopolnimo še z novimi podatki.

Jubilejna sezona 1987/88 bo pestra tudi zaradi številnih prireditvev. V počastitev 40 - letnega jubileja bo na začetku sezone velik mednarodni turnir, na katerem bodo sodelovali: drugoligaško moštvo iz ČSSR — Mlada Boleslav, celovski KAC DIE KÄRNTNER, Medveščak GORTAN iz Zagreba in domače Jesenice. Poznan je že program turnirja:

4. septembra:
KAC DIE KÄRNTNER (CELOVEC) :
MLADA BOLESLAV
JESENICE : MEDVEŠČAK GORTAN

5. septembra:
MLADA BOLESLAV : MEDVEŠČAK GORTAN
KAC DIE KÄRNTNER (CELOVEC) :
JESENICE

6. septembra:
KAC DIE KÄRNTNER (CELOVEC) :
MEDVEŠČAK GORTAN
MLADA BOLESLAV : JESENICE

Srečanja bodo vsak dan ob 17. uri in ob 19.30. Za obe srečanja bo vstopnina 1.500 dinarjev, samo za večerno srečanje pa 1.000 dinarjev.

T. Lipicer

Hokejisti veterani!

Ob 40-letnici hokejskega kluba JESENICE pripravlja tehniški muzej razstavo o zgodovini jeseniškega hokeja.

Prosimo vse hokejske veterane, ljubitelje in ostale, da z zanimivimi predmeti iz preteklosti (predmeti, fotografije, plakati, hokejske palice, drsalke, značke, priznanja in drugo) obogatijo razstavo. Vsi, ki bi želeli posoditi predmete in fotografije, naj to sporočijo na upravo HK Jesenice ali v tehniški muzej Železarne Jesenice (int. 21-70), lahko se zgledajo tudi osebno.

Tehniški muzej
Železarne Jesenice

Fotografija s hokejske tekme v Podmežakli okrog leta 1950 (arhiv TM)

Tekmovanja ob prazniku KS Podmežakla

Ob prazniku KS Podmežakla so pripravili tudi več športnih tekmovanj.

Tekmovanja v namiznem tenisu, nogometu in kolesarjenju so bila v četrtek, 6. avgusta, v kegljanju in odbojki pa v petek, 7. avgusta. V soboto je bilo v Zakopih ob spominskem obeležju streljanje z zračno puško.

Pri namiznem tenisu so bili med devetimi tekmovalci najboljši: Aleš Saiger, Matej Poljanšek in Sebastijan Ogris. Najboljša nogometna ekipa je bila ekipa Gradisa, pred ekipami Žičarne, KS Podmežakla in Transporta.

Kolesarsko stezo od strelišča do Podkočne in nazaj so najprej premagali: med moškimi Mirko Žefran, med pionirji Domen Grah in med pionirkami Katja Erjavšek.

Kegljanja na asfaltu se je udeležilo 14 kranjanov, med katerimi je bil najboljši Jože Slibar st., pred Marjanom Komelom in Brankom Globočnikom. Med ženskami je bila najboljša Alenka Kernc pred Zdenko Globočnik in Jožico Kupljenik.

V odbojki je bila med moškimi najboljša ekipa Gradisa pred ekipo KS Podmežakla II, pri ženskah pa ekipa Delikatese pred KS Podmežakla I.

Najbolj množično so se kranjani udeležili streljanja z zračno puško, kjer je bil med 27 moškimi najboljši Pavel Trček pred Silvom Kokaljcem in Tinetom Junežem, pri ženskah pa je bila najboljša Maja Junež pred Ivo Komic in Marinko Komic.

Kljub slabemu vremenu je bila udeležba na tekmovanjih zelo dobra, predvsem pri streljanju na Zakopih.

Organizator se zahvaljuje Železarni in Gradisu za finančno pomoč, postaji milice za varnost na kolesarski tekmi in Danijelu Klemencu za ozvočenje. Hvala tudi ostalim, ki so nam s svojim razumevanjem pomagali, da smo tekmovanja v redu izpeljali.

M.K.

Uspeh v Cerciventu v Italiji

9. avgusta so se na povabilo organizatorja štiri štafete iz Mojstrane in Podbrda udeležile 11. mednarodnega prvenstva v štafetah. Nastopilo je kar 42 štafet iz Avstrije, Jugoslavije in Italije. V zelo hudi konkurenci je v prvi predaji Franci Teraž iz Mojstrane zasedel odlično 2. mesto in zaostal za zmagovalcem le 8 sekund. 12. mesto je zasedel Roman Kežar. V drugi predaji je za Mojstrano teklen Mirko Teraž in dosegel osmi čas. Kot tretji je dobro teklen tudi Tone Djuričič, tako da je ekipa iz Mojstrane zasedla 5. mesto, ekipa iz SD Bača Podbrdo pa 8. mesto.

Slovenski tekači na svetovni pokal v gorskih tekih

Od 20. do 23. avgusta letos bo potekal v krajih Lenzerheide in Valbella v švicarski pokrajini Graubünden tretji svetovni pokal v gorskih tekih. Švicarji bodo štart gorskih tekov postavili na 1.500 m nadmorske višine. Letos se je za svetovni pokal prijavilo 18 držav z vsega sveta. Svetovnega pokala se bodo udeležili tudi slovenski tekači v gorskih tekih, ki bodo nastopili v vseh štirih kategorijah. Članice Tatjana in Ksenja Smolnikar, Marija Trobec in Minka Barektarovič ter mladinci Pavle Drobne, Mitja Uršič, Niko Smole in Aleš Grudnik bodo tekli na 8 km dolgi progi s 400 metri višinske razlike ter največjim naklonom 23 %, člani Marjan Krempelj, Borut Podgornik, Darko Melinc in Klemen Dolenc bodo tekli na krajši 9 km dolgi progi z višinsko razliko 700 metrov in največjim naklonom 23 %, člani Franci in Mirko Teraž, Tone Djuričič in Ivan Urh pa bodo tekli na daljši, 15 km dolgi progi s 1.500 metri višinske razlike in največjim naklonom klanca 27 %. Slovenski predstavniki si želijo, da bi se uvrstili na čim boljše mesto ali vsaj ponovili uspeh z lanskoletnega drugega svetovnega pokala v gorskih tekih v italijanski Valtellini. V ekipi štirih tekmovalcev se štejejo rezultati treh najboljših.

A. Kerštan

Ob stoletnici

Letos poteka 100 let, kar je bila na mestu današnjega Staničevega doma odprta prva koča. Planinsko društvo Javornik — Koroška Bela ob tej priložnosti vabi vse ljubitelje gora na kratko slovesnost, ki bo 23. avgusta ob 11. uri pred Staničevim domom. Prireditvev bo ob vsakem vremenu.

